БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭ

БУРЯТ-МОНГОЛОЙ ҮНЭН

ВКП(б)-гэй Бурят-Монголой Обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй ба ВКП(б)-гэй Улан-Удын Горкомой орган.

№ 170(5062)
Пятница
Августын
23
1946 он

Сэн 20 мүнгэн

Нүхэд колхознигууд ба МТС-үүдэй хүдэлмэрилэгшэд! Ургаса хуряалга, гүрэндэ таряа тушаалгые түргэн дүүргэхын түлөө социалистическэ мүрысөө бүри эршэмтэйгээр дэлгэрүүлэгты!

ҺУРАЛСАЛАЙ ШЭНЭ ЖЭЛ БА ҺУРГАГШАНАРАЙ ЗОРИЛГОНУУД

Манай социалистическэ орон шэнэ Сталинска табанжэлэй түсэбые бэелүүлхын түлөө тэмсэжэ байна. Хэдэн миллион советскэ хүнүүд ажахын ба культурна байгуулалтын бүхы һалбаринуудаар угаа ехэ, үржэлтэ хүдэлмэринүүдые дэлгэрүүлжэ байна.

Шэнэ табанжэлэй угаа ехэ бүтээхэтэ зорилгонууд идеологическа хүдэлмэриин хэмжээе бүхы талаар дээшэлүүлхын, арад ниитые коммунистическээр хүмүүжүүлхэ хэрэгые һайжаруулхын эрилтэ табина.

Энэ зорилгые бэелүүлхэдэ советскэ һургуули, манай һургагшанар шухала һуури эзэлнэ.

Советскэ һургуули хадаа тэрэнэй урда парти ба правительствын табиһан зорилгые амжалтатайгаар дүүргэнэ. Манай һургуулинууд Ленин-Сталинай хэрэгтэ үнэн сэхэ ба Эхэ орондоо инаг дуратай байхаар залуушуулые хүмүүжүүлдэг байна. Эсэгэ ороноо хамгаалхын агууехэ дайн манай залуушуулай эрэлхэг зоригтой ба баатарлиг байһаниие ехэл тодоор харуулаа.

Шэнэ табанжэлдэ арадай гэгээрэлэй органуудай ба советскэ һургагшанарай үмэнэ ехэхэн ба харюусалгата зорилгонууд табигдаһанхай. Дайнай урда байһан бүхы һургуулинуудые һэргээн байгуулха, тэдэниие үшөө олон болгохо, үхибүүдэй бүгэдэ-ниитын уялгата һуралсалые бэелүүлхэ хэрэгтэй. Һургуулинуудта үхибүүдые эрдэм номдо һургалга ба хүмүүжүүлгын шанарые дээшэлүүлхэ тон шухала.

Советскэ һургуулиие дүүргэжэ гараһан хүбүүд ба басагад коммунистическэ үзэлтэй, өөрынгөө агууехэ ороной патриодууд байха ёһотой. Тэдэнэр хадаа наука, техникэ, литература ба искусстваар һонирходог ба өөрынгөө эрдэм һургаалые саашадань дээшэлүүлжэ байха ёһотой.

Манай һургагшанар иимэ хүнүүдые һургажа, хүмүүжүүлжэ гаргаха уялгатай. Энэ болбол һургагшанарай хүндэтэ зорилго мүн.

Манай республикын һургуулинууд үнгэрһэн 1945—46 онуудай һуралсалай жэлые үхибүүдэй бүгэдэ-ниитын уялгата һуралсал тухай хуулиие бэелүүлхэ талаар болон һургуулида һуралсал ба хүмүүжүүлгын шанарые дээшэлүүлхэ талаар хангалтагүй показательнуудтайгаар дүүргээ. 1945—46 онуудай һуралсалай жэлдэ манай һургуулинуудай хэһэн хүдэлмэриие сэгнэхэдээ, тэдэ хадаа һургагшадта хүсэд знани ба шадабари үгөөгүй гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Олохон һургагшанарай знани бата бэхи бэшэ, харин сээжэлгэдэһэн, ёһо тэды байна. Һургагшанарые ёһо тэдыгээр һургаха ябадал үргэлжэлһөөр байгаа. Республикын һургуулинууд һайн бэлэг номтой хүнүүдые һургажа гаргаха ябадалые үшөө ханганагүй. Иимэһээ үнгэрһэн һуралсалай жэлдэ һургагшадай 22 процентнь нэгэ класстаа хоёрдохи жэлээ үлэһэн байха юм.

Һургагшадай знани ба һуралсалай шанар юрэнхыдөө һургагшадһаа дулдыдана гээшэ. Хэрбээ һургагша оролдосотойгоор ба дуратайгаар хүдэлмэрилөө һаа, һургагшадайнь знани һайн ба бата бэхи байха.

Эрэ нүүлэй Улан-Удын №1 дунда һургуулиин һургагша Медведев физическэ кабинет байгуулжа, һургагшадай туһаламжаар приборнуудые хабаадһан ба шэнээр хэһэн байна. Физикэ заахадаа нүхэр Медведев учебник болон бусад номуудые зүбөөр ба шадамараар ашаглажа, туршалгануудые олоор хэжэ, ехэл һайнаар ойлгуулдаг байна юм. Тэрээнһээ гадна нүхэр Медведев үзэһэн юумэ дахин давтажа байхые һурагшадһаа эрдэг ба холодоо шалгажа байдаг. Тиимэһээ 10-дахи классай 23 һурагшадһаа 22-нь шалгалтын экзаменда „4“ ба «5» гэһэн сэгнэлтэ абаба.

Иимэ һургагшанар манайда олон. Тэдэ мэргэжэлтэдһээ һургаал абаха ба тэдэнэй хүдэлмэриин дүршэлые шудалха шухала.

Һургалга ба хүмүүжүүлгэ хадаа үхибүүдые социалистическэ оронойнгоо аша туһада шударгуугаар ажаллаха, коммунистическэ үзэлтэй ба жэш-этэ һайн жаяг заршамтай хүн болгохо ябадалда зорюулагдаха ёһотой. Республикын һургуулинуудта хүмүүжүүлгын хүдэлмэриие хүсэд һайнаар ябуулжа шаданагүй. Олон һурагшанар һургуулида, үйлсэдэ болон олониитын газарнуудта байхадаа жаяг заршамгүй ябадаг. Һурагшадта өөрынгөө бэеэр жэшээ харуулжа ябаха ёһотой.

Тэрээнһээ гадна, һургагшад үргэн ниитын дунда политическэ хүдэлмэри ябуулхадань партида эдибхитэйгээр туһалха ёһотой. Тэдэнэр город ба тосхондо олониитын ажал-ябуулагша гээшэ. Тэрээндэ ажалшан арад элдэб асуудалнуудтайгаар ба зүбшөөл абахын тула хододоо хандадаг байна. Арад зониие үнэхөөрөө гэгээрүүлэгшэ байхын тула, большевистскэ партиин үзэл һургаалые арад ниитэдэ ойлгуулан нэбтэрүүлжэ байхын тула һургагша болбол өөрынгөө юрэнхы культурна ба политическэ ургалта тухай һанаагаа зобожо байха ёһотой. Тэрэ хадаа өөрынгөө эрдэм һургаалые дээшэлүүлхэ уялгатай.

Республикын һургагшанарай хоёрдохи республиканска съезд эдэ бүхы дутуу дутагдалнуудые элирүүлээ. Мүн тэрэшэлэн һургагшанарта хүсэд туһаламжа үзүүлдэггүй ба ажаһуудалай шухала эрхэ байдал олгодоггүй байһаниие тэдэнэр зүбөөр шүүмжэлбэ. Арадай гэгээрэлэй аймагай таһагуудай ба гэгээрэлэй Министерствын зүгһөө һургуулинуудай һуралсалые зүбөөр эмхидхэхэ ба хүтэлбэрилхэ ябадалай тон муу байһаниие тэдэнэр харуулба.

Һургагшанарта бүхы партийна, советскэ болон олониитын эмхи зургаанууд саг үргэлжэ туһаламжа үзүүлжэ байха уялгатай. Юундэб гэхэдэ, үхибүүдые хүмүүжүүлгэ хадаа бүгэдэ-арадай хэрэг, Советскэ Союзай гражданин бүхэнэй хүндэтэ уялга мүн. Тэдэнэртэ ажаһуудалай таарамжатай эрхэ байдал олгохо тон шухала.

Һуралсал ба хүмүүжүүлгын хүдэлмэриие үндэһөөрынь хубилгажа, ёһотой һайнаар табихын тула манай һургагшанар бүхы мэргэжэл ба шадабаряа гаргаха байна. Иимэ эрилтэ советскэ арад парти ба правительство, манай агууехэ вождь нүхэр Сталин табина.

ССCР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

Запаста орожо ба тушаалһаа сүлөөлэгдэжэ албанһаа табигдаһан генералнууд, адмиралнууд ба офицернүүдэй погонуудта илгаа тэмдэг бии болгохо тухай

1. Запаста орожо ба тушаалһаа сүлөөлэгдэжэ албанһаа табигдаһан СССР-эй Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй генералнууд, адмиралнууд ба офицернүүдэй погонуудта тусхай илгаа тэмдэг бии болгохо.

2. 25 ба тэрээнһээ дээшэ жэлнүүд соо зэбсэгтэ хүсэнүүдтэ алба хэһэн генералнууд, адмиралнууд ба офицернүүдтэ, мүн тэрэшэлэн 25 жэл алба хээшьегүй һаа, Эхэ оронойгоо үмэнэ онсо габьяатай генералнууд, адмиралнууд, офицернүүдтэ энэ погон зүүхэ эрхэ олгохо.

Погон дээрээ тусхай илгаа тэмдэгтэй сэрэгэй формые үмэдэхые зүбшөөрхэ гэбэл:

а) Генералнууд ба адмиралнууд—СССР-эй Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй Министрын приказуудай ёһоор;

б) Офицернүүд—хуурай газарай сэрэгүүдэй, агаарай-сэрэгэй ба уһан-сэрэгэй хүсэнүүдэй главнокомандалагшанарай, мүн тэрэшэлэн Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй Министртэ шууд мэдэлтэй түрэл бүриин сэрэгүүдэй командалагшанарай ба главно-управленинүүдэй начальнигуудай приказуудай ёһоор;

3. Дээрэ дурсагдаһан илгаа тэмдэгүүдэй лүрсэнүүдые ба тэдэниие тодорхойлһон бэшэлгые баталха.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшэ
Н. ШВЕРНИК.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй секретарь
А. ГОРКИН.

Москва, Кремль.
1946 оной августын 19.

ҮЛЭГШЭНЭЙ СОМОНОЙ КОЛХОЗУУД ХУРЯАЛГАДА ОРОБО

ЦАКИР. (**Телефоноор абтаба**). Үлэгшэнэй сомоной бүхы колхозууд таряахуряалгада ороо. Эдэ колхозуудай бригада, звено бүхэн ургаса хуряалга, гүрэндэ таряа тушаалгые түргэн саг соо дүүргэхын түлөө социалистическэ мүрысөөндэ эмхитэйгээр оролсоһон байна.

Тэрэшэлэн Михайловска сельсоведэй Сталинай, мүн Калининай нэрэмжэтэ колхозууд хуряалгада жэгдэрэн оронхой. Эдэ колхозууд үбһэ, таряа хуряалгые нэгэн доро үнгэргэжэ байна.

Гэбэшье, Закаменай аймагай нэгэшье колхоздо комбайнуудай хүдэлмэрилөөгүй байһан ябадал ехэхэн дутуу болоожо үгэнэ.

Үнэтэ сагаа усадьба соогоо үнгэргэһөөр

НОВО-СЕЛЕНГИНСК. (**Телефоноор абтаба**). Сэлэнгын аймагай түрүү колхозууд ургаса хуряалгада хаһа соонь ороһон байна. Загастайн сомоной Сталинай нэрэмжэтэ колхоз шэнэ ургасын таряа гүрэндэ тушаажа эхилээ. Хамтадаа энэ колхоз 70 гаран центнер таряа бэлэдхэлэй пунктда тушаагаад байна.

Тэрэшэлэн Тельманэй нэрэмжэтэ, Тамчын сомоной «Социализм» колхозууд таряахуряалгада эмхитэйгээр ороһон байха юм. Эдэ колхозууд гүрэндэ таряа тушаажа эхилээ.

Зүгөөр, аймагай зарим колхозууд таряанайнгаа үни хада эдеэшэһэншье һаань, мэнэ һая болтор хуряалгада хүсэд ороодүй байба. «III Интернационал» ба бусад колхозууд энээндэ бодото баримта боложо үгэмөөр. Тиимэ хожомдоһон колхозууд гээгдэлээ ябууд усадхахын түлөө эрид хэмжээнүүдые абаха уялгатай байһан аад, харин бии байгаа хүдэлмэришэ хүсэеэ хуряалга дээрэ мүнөө хүртэр хүсэд элсүүлээдүй байһаар.

Мүн Сүхын МТС таряахуряалгадаа яаража орохын түлөө тэмсэнэгүй гэхэдэ алдуу боломоор бэшэ байна. Юуб гэхэдэ, энэ МТС-эй зарим комбайнууд мүнөө хүртэр усадьбаһаа гарангүй, үнэтэ сагаа миил баража байха юм.

Г. САБЖАЕВ.

Мэнэ һая болтор миин байба

Хэжэнгын аймагай олонхи колхозууд таряахуряалгада ехээр гээгдэжэ оробо. Зарим колхозуудынь аяар августын 15-16 хүртэр ургаса хуряалгада ороогүй миин һуубад. «Манай ажал», «Заветы Ильича» колхозууд ургаса хуряалгада августын эхээр орохо дүүрэн аргатай байгаа. Гэбэшье, эдэ колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд тусхайлбал, правлениинь түрүүлэгшэнэр Шагдаров, Борисов гэгшэд таряан эдеэшээдүй гэһэн хойрог һанал гаргажа, хуряалгые мэнэ һая болтор эхилбэгүй. Мүн иимэ һанаа амараар һууһан колхозууд Хэжэнгын ондоошье нютагуудаар бии байна.

Зүгөөр, аймагай хүтэлбэрилхы эмхи-зургаанууд таряа хуряалгые иимэ ехээр унжагайруулхые һэдэһэн колхозуудай хүтэлбэрилэгшэдтэ мэнэ һая болтор ямаршье хэмжээ абаагүй байба. Энээн тухай аймагай газарай таһагай главна агроном нүхэр Сибиданов бэсэрэн сэхэ хэлэжэ үгөө. Тиихэ зуураа, нүхэр Сибиданов өөрынгөөшье һанаа амар зангые мэдүүлбэ. Юуб гэхэдэ, газарай таһагай главна агроном хуряалгые хожомдуулжа байһан ябадалтай эрид тэмсэл хэжэ, монсогоршье таряа гээнгүйгөөр бүхы ургасаяа хуряажа абаха хэрэгтэнь колхозуудта үдэр бүри туһалан, бодотоор хүтэлбэрилхэ уялгатай байна.

Агроном бүхэн колхозуудай таряа талханай эдеэшэн болохые саг үргэлжэ шалгажа, тэрэнэй хуряалгые болзор соонь эхилхэ ябадал хангаха байһаниинь хэндэшье мэдээжэ. Теэд, Хэжэнгын аймагай газарай таһагай агроном нүхэр Сибиданов энэ уялгаяа дүүргэнгүй, гээгдэнги нүлөөдэ орожо байгаа ха.

Һүүлэй дүүрэн бэшэ мэдээгээр энэ аймагай колхозууд оройдоо 300 шахуу гектар таряа хуряагаад байна. «Зургаанай зам», Дээдэ-Худанай сомоной Молотовой, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозууд таряахуряалгаар һайн ябаһан тээшэ тоологдоно. Тиихэдээшье эдэ колхозууд 20—40 гектарһаа дээшэ таряахуряагаагүй байха юм. Аяар августын 20 хүртэр эндэхи нэгэшье колхоз гүрэндэ таряа тушаажа эхилээдүй байба.

Таряахуряалгаар гээгдэжэ ябаһан Хэжэнгын колхозууд дутуунуудаа ябууд усадхахын зорилгоор, бии байгаа бүхы хүсэеэ поли дээрэ бараниинь элсүүлхэ зорилготой. Хэрбээ хэжэнгээрхин ургаса хуряалгые энэ темпээрээ ябуулһаар байгаа һаа, үнэтэ сагаа баража ургасаяа ехээр гээхэ байна.

Т. ТАБАНАРАСУНСКАЯ.

Главна бухгалтернуудай зүблөөн

БМАССР-эй Финансын Министерство болбол 1946 оной августын 20-ой үдэр республикын Министерствонууд, управленинүүд эмхи зургаанууд ба предприятинуудай главна бухгалтернуудай зүблөө үнгэргэбэ.

Энэ зүблөөн дээрэ финансын хүдэлмэрилэгшэдэй зорилго тухай БМАССР-эй финансын Министрын орлогшо нүхэр А. Усачев элидхэл хэлэһэн байна. Нүхэр Усачев өөрынгөө элидхэл соо республикын ажаүйлэдбэриин бүхы предприятинуудай мүнгэн зөөриин байдал тухай ба тоо бүридхэл, тоосоо шалгалта тухай тогтожо хэлэбэ.

—Шэнэ Сталинска табанжэлэй түсэб гүйсэдхэхын түлөө тэмсэлдэ зөөри хотшол арбилха, гаргаһан продукциингаа шанар һайжаруулха, бүридхэл ба тоосоое жэшээтэ һайнаар ябуулха, бүхы зөөриие наряар хинаха-шалгаха ябадал угаа шухала удхашанартай гээшэ.

Дайн сэрэгэй һүүлээр үнгэрһэн жэлэй турша соо республикын ажаүйлэдбэриин предприятинуудай дунда тоо бүридхэлые ба шалгалта хиналтые бусайдуулжа, гүрэнэй ба предприятинуудай хогшол зөөридэ гарза хохидол ушаруулһан, хулгайлһан үриһэн ябадалнууд тохеолдоно. Жэшээлхэдэ Сүхын арһанай завод 1946 оной долоон һарын эсэстэ 294 мянган түхэригэй дебиторско үритэй ба 1285 мянган түхэригэй кредиторско үритэй болоһон байна.

Нютагай ажаүйлэдбэриин ба эдеэ хоолой ажаүйлэдбэриин Министерствонуудэй предприятинууд дээгүүр мүн лэ иимэнүүд байдал тохеолдонхой. Улан-Удын пивын завод (главна бухгалтерынь Шурыгин) тоосоо бүридхэл ба хиналтые муугаар ябуулжа, хэдэн зуун мянган түхэригэй үритэй болоод байна. Тиихэтэй хамта һүүлэй хэдэн һарын турша соо салин хүлһэнэй фондые буруугаар гаргашалаа. 15200 түхэриг салин хүлһэнэй фондһоо үлүү гаргашалһан байха юм.

Улан-Удын автоуправлениин, рыболовпотребсоюзай ба бусад олон предприятинуудай бухгалтерска хүдэлмэрилэгшэд тоосоо бүридхэлые ба шалгалта хиналтые хэлэшэгүй муугаар ябуулһан байна.

Нүхэр Усачев өөрынгөө элидхэл соо финансын хүдэлмэрилэгшэдэй дутуу дунданuудые тэмдэглэхэ зуураа, түрүү предприятинуудай бухгалтерска хүдэлмэрилэгшэдэй тоосоо бүридхэлэй ба хиналта шалгалтын һайн худэлмэриин жэшээнүүдые харуулба. Улан-Удын һэсы дарадаг фабрикын (главна бухгалтерынь Бурмакин,), Металлоширпотребзаводой (главна бухгалтерынь Липатов) ба бусад предприятинуудай бухгалтерска хүдэлмэрилэгшэд тоосоо бүридхэл ба шалгалта хиналтые һайнаар ябуулаа.

Элидхэлэй һүүлээр суглаанда хабаадагшадай зүгһөө үгэ хэлэлгэ эхилээ.

Зүблөөндэ хабаадагшад тоосоо бүридхэлэй ба хиналта шалгалтын хүдэлмэриие эрид һайжаруулха бодото уялганuудые абаһан ба республикын финансын бүхы хүдэлмэрилэгшэдтэ тоосооной, шалгалтын хүдэлмэриие һайжаруулхые урижа хандаһан байна.

Заиграйн аймагай Ждановай нэрэмжэтэ колхозой Пади Шойдоновой звено үбһэ хуряалга дээрэ ябахадаа эрхим һайнаар хүдэлмэрилөө. Тэрэнэй звеногойхид үдэрэйнгөө нормые хододоол 150—200 процент дүүргэдэг байгаа.
О. Зеккин фото.

Ударна хоёр недельник ямараар үнгэрөөб

«Красный пахарь» колхоз Түнхэнэй аймаг соо түрүүлэн үбһэ сабшаха түсэбөө дүүргэбэ. Мүнөө энэ артелиинхид түсэбһөө гадуур сабшан, үбһэ тэжээл элбэгээр бэлэдхэжэ байна. Түсэбэй ёһоор 820 гектарай орондо, 830 га сабшажа, 7113 центнер үбһэ абаба. Сабшагдаһан горьтойхон талмайнь үшөө тармагдаагүй байна. Дунда зэргээр абахада тус колхоз гектар бүриһөө 10 центнер үбһэ абаа.

Хэрбээ үнгэрэгшэ жэлдэ 6 мянган центнер үбһэ абаһан байгаа һаа, мүнөө 9000—10000 центнер үбһэ тэжээл абаха юм. Сабшалангай талмай үргэдхэхын зорилгоор, 900 гектар хүртэр зальца сабшахаар хараалаанхай.

Үбһэ сабшалга дээрэ хүдэлмэрилжэ байгаа бригада, звено, хүн бүхэнэй дунда социалистическэ мүрысөөн эршэтэйгээр дэлгэрһэн байна. Тэдэнэй дундаһаа нүхэр Попсвой хүтэлбэрилдэг 4-дэхи бригада түрүүлжэ ябана. Энэ бригадын членүүд 210 гектарай орондо 241 га сабшаа.

Дээрэхи колхоз түрүүшүүлдэ нэмэлтэ түлбэри болгон 317 центнер үбһэ үгэһэн байна.

«Политотделец» колхоз үбһэ сабшалгаяа дүүргүүтэйхэн байха юм. Эндэхид мүнөө жэлдэ гектар бүриһөө 9 центнер үбһэ абажа байна. Ударна хоер недельнигэй соносхогдонһоо хойшо тус колхозой үбһэшэд ажалай бүтээсые нилээдгүй дээшэлүүлбэ. Гар хажууршан А. П. Демина гэгшэ 22 үдэр соо 13,28 га сабшахаһаа гадна, 6 гектар тармаһан байха юм. Энэ нүхэр 0,40 гектарай орондо, үдэр бүри 0,63 га сабшадаг байна. Мүн гар хажууршан Ф. П. Демина гэгшэ үбһэндэ ороһонһоо хойшо ходо үндэр бүтээсэ туйлана. Тиин 8,80 гектарай орондо богони болзор соо энэ нүхэр 12,80 га сабшаһан байна. Гадна, 5,60 га тармаһан байха юм.

Сенокосилкын машинист А. А. Демин 80 га сабшаа. Иимэ үндэр бүтээсэ туйлажа байһан машинистнууд энэ колхоздо яһала олон. Тэдэнэрэй ажалай бүтээсэ ударна хоер недельнигэй эхилхэһээ хойшо бүри дээшэлээ.

Нэгэдэхи бригада (бригадирынь нүхэр Сороковиков) колхоз соохи мүрысөөндэ илажа, правлени ба партийна организациин дамжуулгын Улаан туг абаа. 13 наһатай Кеша Демин гэгшэ энэ бригадын эгээл залуу членинь юм. Тиин, морин тармуураар үдэр бүри 7 га тармажа хамагые илана.

Ударна хоер недельнигэй соносхогдоһон түрүүшын үдэрнүүдтэ аймагай колхозууд 23,2 процент ургалта үгэһэн гү, али 6009 гектар сабшагдаһан байха юм. Мүн энэ болзор соо силос даралга 20 процент ургалта үгэһэн байна. 3113 центнер набшаһата тэжээл, 1709 центнер витаминна тэжээл бэлэдхэгдээ. Ударна хоер недельнигэй эхилхэтэй хамта аймаг дотор үбһэ хуряалга дээрэ 197 хүн, 199 морин унаа, 7 сенокосилка, 29 морин тармуур гэхэ мэтэ хүсэн нэмэгдэжэ табигдаһан байна.

Зүгөөр, аймагай зарим колхозууд ударна хоер недельнигэй үдэрнүүдые үнэхөөрөө ударнаар үнгэргэжэ, тэжээл бэлэдхэхэ түсэбөө дүүргэхын түлөө үшөө шанга хэмжээ абаагүй байха юм. Жэшээлхэдэ, БМАССР-эй Верховно Соведэй, ВКП(б)-гэй ЦК-гэй нэрэмжэтэ, «Память Кирова», «Улаан Шулуута» колхозууд ударна хоер неделиин үдэрнүүдтэ үбһэ хуряалгын темпые шангадхажа хожомдолоо усадхабагүй. Тэрэшэлэн эдээндэл адляар гээгдэжэ ябаһан колхозууд аймаг соо үшөө бии байна.

Үбһэ хуряалгаар гээгдэжэ ябаһан колхозуудай мүнөөдэрэй зорилго хадаа ургаса хуряалгые эршэмтэйгээр ябуулхатайа хамта, адуу малдаа тэжээлэй бата бэхи база байгуулхын түлөө шууд тэмсэл хэхэ ябадал болоно.

Үбһэ тэжээл бэлэдхэнэ

Заиграйн аймагай колхознигууд малдаа тэжээлэй бата бэхи база бэлэдхэжэ байна. Тус аймаг соо 37.961 центнер үбһэ, 1.167 тонно силос ба 2.323 центнер модоной намаа бэлэдхэгдээ. Залуу малда 102 центнер шэмэтэй витаминна үбһэ бэлэдхэбэ.

Тельманэй нэрэмжэтэ колхозой колхознигууд үбһэ тэжээл неесэлгын хүдэлмэри баранһаа һайнаар эмхидхэбэ. Ново-Брянскын сельсоведэй «Майн 1» колхозойхид 5,410 центнер үбһэ сабшаһан ба 55 тонно силос дараһан байна.

Мүрысөөнэй дүнгые саг соонь гаргана

Ворошиловай нэрэмжэтэ колхозой (Дунда-Худан) үбһэхуряалгын бүхы бригадануудай дунда социалистическэ мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрүүлэгдэнхэй. Тиин, энэ мүрысөөнэй дүнгүүд табан хоног бүри гаргагдажа, бригада, хүн бүхэндэ мэдээжэ болодог байна.

Бригада хоорондын мүрысөөндэ нүхэр Холхоровой хүтэлбэрилдэг бригада түрүү зэргэдэ ябадаг юм. Энэ бригадын член бүхэн үдэрэйнгөө нормонуудые үлүүлэн дүүргэжэ, үхэр малдаа үбһэ тэжээл элбэгээр бэлэдхэхые һэдэдэг байна.

П. СОДБОЕВ.

ТАСС-эй буруушаалга

Нэгэ талаһаа китайска коммунистнууд ба нүгөө талаһаа Советскэ Союз ба Монгол Арад Республика хоерой хоорондо сэрэгэй союз тухай хэлсээн баталагдаһан мэтэ Бейпинһээ абтаһан мэдээсэлые «Шэньвао» ба «Шанхай Ивнинг пост энд Меркюри» газетэнүүд августын 16-да тунхалгаба.

Энэ мэдээсэл хадаа ямар нэгэн хорото зорилгоор тон лэ һанаанһаа абтажа зохёогдоһон юумэ болоно гэжэ мэдүүлхые ТАСС этигэмжэлэгдэһэн байна.

Багшанарай республиканска съезд

Августын 20-ой үглөөнэй заседани

Багшанарай республиканска съездын августын 20-ой үглөөнэй заседани дээрэ нүхэр Шадаровай элидхэл тушаа үгэ хэлэлгэ эхилбэ.

Хориин дунда һургуулиин директор нүхэр Ж. Гончиков түрүүлжэ үгэ хэлэбэ. Үнгэрэгшэ һуралсалай жэлдэ манай зарим һургуулинуудай, илангаяа аймагай гэгээрэлэй таһагай эрхилэгшэнэр бүгэдэ ниитын һуралсал тухай хуулиие бэелүүлхэ ябадалда тон ехэ удхаанартай байһаниие гүйсэд ойлгоогүй байба гэхэдэ болоно. һургуулиин наһанай хүгэдые гүйсэд ба зүбөөр бүридхөөгүй. 7 жэлэй эхин һургуулинуудай багшанар һургуулияа дүүргэһэн һурагшанарай һуралсалые саашань үргэлжэлүүлхэ тухай багаар анхаралаа табидаг байна. Бүгэдэ ниитын һуралсал тухай хуулиие манай һургуулинууд, гэгээрэлэй таһагууд ба советскэ эмхи зургаанууд хүсэд дүүргэжэ шадаагүй байһаниие нүхэр Гончиков элирүүлэн тэмдэглэбэ.

Саашань нүхэр Гончиков Хориин дунда һургуулида хэгдэхэ заһабариин дүүргэгдэһэн, үбэлэй үедэ хэрэглэгдэхэ еһотой 1400 кубометр түлеэн гүйсэд бэлэдхэгдэжэ, тэрэнэй 700 кубометрынь һургуулиин газаа асарагдаһан ба энэ хэрэгтэ аймагай центрын ажалшад болон ойрын колхозуудай зүгһөө ехэхэн туһаламжа үзүүлэгдэһэниие тэмдэглээ.

Энэ һургуулиин бүхы коллектив хадаа энэ оной декабриин 15-да болохоёо байгаа һургуулиингаа тогтоһоор 140 жэл гүйсэһэнэй ойе һуралсал хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин шанарые дээшэлүүлхэ, бүгэдэниитын һуралсал тухай хуулиие бэелүүлхэ талаар эрхим амжалта түйлахые хүсэн эрмэлзэжэ байһан тухайнь нүхэр Гончиков хэлэбэ.

Удаань, Хэжэнгын аймагай гүйсэдкомой гэгээрэлэй таһагые даагша нүхэр А. Аюржанаев үгэ хэлэбэ. һуралсалай үнгэрэгшэ жэлдэ манай аймаг дотор бүгэдэниитын һуралсал тухай хуулиие бэелүүлхэ түсэб дүүргэдээгүй байха юм. һуралсалай жэлэй турша соо 117 хүүгэд һургуулиһаа [illegible] охиһон байна. Энэнэй шалтагаан [illegible] гэбэл, аймагай гүйсэдхэхэ комитет, мүн сомоной соведүүдэй гүйсэдхэхэ комитедүүд бүгэдэниитын һуралсалые бэелүүлхэ хэрэгтэ тон багаар анхаралаа табиһан ба энэ хэрэгтэнь һургуулинууд ба гэгээрэлэй таһагта зохихо туһаламжа үзүүлэгдэдэггүй байһан ябадал болоно гэжэ нүхэр Аюржанаев тобшолол хэбэ.

Мүн һурагшанарай ойлгосо доодо хэмжээндэ байна. Үнгэрэгшэ һуралсалай жэлэй һүүлдэ бүхы һурагшадай 66 процентнь дээдэ классуудта оруулагдаһан ба үлэгшэдынь һуража байһан классуудтаа дахин үлэһэн баримта манай аймагта бии. Энээнэй нэгэн гол шалтагаан хадаа багшанарай эрдэм мэргэжэлэй һулабтар байһан дээрэһээ болоно. Мүн методическа литературын тон дутамаг байһаниие нүхэр Аюржанаев онсолон тэмдэглэбэ.

Гэгээрэлэй Министерство хадаа дунда һургуулинууд ба гэгээрэлэй таһагуудые еһо тэдыгээр ба хойрогоор хүтэлбэрилнэ, хиналта ба шалгалтые һулаар эмхидхэнэ гэжэ нүхэр Аюржанаев өөрынгөө үгэ дүүргэбэ.

Тэрэнэй һүүлээр Улан-Удын № 1 дэхи дунда һургуулиин директор нүхэр Цыренов үгэ хэлэжэ, истори зааха тухай дэлгэрэнгыгээр хөөрэһэн байна. Истори заалгада еһо тэдыгээр хандадаг ушарнууд манай городой ба мүн хүдөөгэйшье һургуулинуудта олон үзэгдэнэ. Багшанар болбол һурагшанарта ямар нэгэн темэ заахадаа, үзэхэ ном дээрээ хэлэгдэһэн зүйлһөө ондоо материал хэрэглэдэггүй. Тэрээн дээрэһээ, һурагшанарта, илангаяа дээдэ классай һурагшанарта гансахан лэ ном дээрэһээ абажа хэлэһэн зүйлнүүд һонирхолоор бага байдаг юм. Мүн педагогическа институтда һуралсалай хүдэлмэридэ еһо тэдыгээр хандадаг ушарнууд үзэгдэнэ гэхэдэ алдуу болохогүй. Юуб гэхэдэ, манай һургуулида дүршэлэй хүдэлмэридэ ерэһэн пединститудай студентнүүд хадаа физикэ ба химиин хэшээл үнгэргэхэдөө, шухала прибор ба хэрэгсэлнүүдые хэрэглэжэ шададаггүй байһан ушарнууд бии. Энэ хадаа пединститудта шухала предмедүүдые заалгые муугаар гү, али бодото практикын асуудалнуудтай холбоогүйгөөр, гансахан ном дэбтэр дээрэһээ үзэдэг байһаниие гэршэлнэ. Саашань нүхэр Цыренов истори заадаг байһан дээрэһээ өөрынгөө дүй дүршэл тухай дэлгэрэнгыгээр хэлэбэ.

һүүлээрнь Кяхтын дунда һургуулиин директор нүхэр Шталиков, Улан-Удэ городой педагогическа кабинедые даагша нүхэр Порохня ба бусад хамта 10 хүн үгэ хэлэбэ. Эдэнэр һуралсал хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин шанарай тон доодо хэмжээндэ байһаниие тэмдэглэнэ. Үнгэрэгшэ һуралсалай жэлдэ бүгэдэ ниитын һуралсал тухай хуули хангалтагүйгөөр бэелүүлэгдэжэ гэжэ тэдэнэр заана. Багшанарай кадрын эрдэм мэргэжэлэй бэлэдхэлэй доодо хэмжээндэ байна гэбэд. Гэгээрэлэй Министерство дунда һургуулинууд ба арадай гэгээрэлэй таһагуудые тон муугаар хүтэлбэрилдэг гээшэ. һуралсалай шэнэ жэлдэ бэлэдхэхэ хэрэгтэ еһотой анхарал табигданагүй. Шэл, хадааһа, шэрэ гэхэ зэргын материалнуудаар һургуулинуудые хангажа туһалха ябадал гэгээрэлэй Министерствын зүгһөө һулаар эмхидхэгдэдэг байһан тухай үгэ хэлэгшэд тэмдэглэбэ.

Эндэ үгэ хэлэгшэд бүгэдэниитын һуралсал тухай хуулиие бэелүүлхэ ба һуралсал хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин шанарые улам саашань дээшэлүүлхэ ябадал 1946—1950 онуудта СССР-эй арадай ажахые һэргээн бодхоохо ба хүгжөөхэ табанжэлэй түсэбөөр хараалагдаһан байна гэжэ хэлээд, арадай гэгээрэлэй талаар гол зорилго болгогдожо табигдаһан энэ хуулиие һуралсалай шэнэ жэлдэ эрхимээр бэелүүлхын түлөө бүгэдөөрөө шууд сэхээр тэмсэхэ байһан тухайгаа мэдүүлбэ. Тиигээд үглөөнэй заседани дүүрэжэ забһарлалга болобо.

Августын 20-ой үдэшын заседани

Августын 20-ой үдэшын заседани дээрэ нүхэр Шадаровай элидхэл тухай үгэ хэлэлгэ үргэлжэлбэ. Энэ заседани дээрэ багшанарай мэргэжэлые дээшэлүүлхэ Бурят-Монголой институдай сотрудник нүхэр Вересова, Кабанскын аймгүйсэдкомой арадай гэгээрэлэй таһагые даагша нүхэр Жамцарано, Кяхтын № 4-дэхи һургуулиин багша нүхэр Чернышова, ВЛКСМ-эй обкомой секретарь нүхэр Семенов, БМАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшые орлогшо нүхэр Хангалов ба бусад хамта 8 хүн үгэ хэлэбэ.

Эдэ үгэ хэлэгшэд үнгэрэгшэ жэлдэ үзэгдэһэн дутуу дундануудые шууд усадхажа, энэ жэлдэ бүгэдэ ниитын һуралсал тухай хуулиие һайнаар бэелүүлхэ ба һуралсал хүмүүжүүлгын шанарые эрид дээшэлүүлхэ тухай тэмдэглэһэн байнад. Мүнород хэлэ, литература; бурят-монгол хэлэ, физикэ, математика гэхэ зэргын предмедүүдээр һурагшанарай ойлгосын хангалтагүй байһан тухай хэлэгдэбэ. Эдэ предмедүүдые заалгада еһо тэды хандаха ябадалай үзэгдэдэг байһаниие, мүн багшанарта зорюулагдаһан эд бараан тэдэнэртэ гүйсэд хүргэгдэдэггүй ба салин хүлһэ удааруулдаг байһаниие, багшанарай мэргэжэлые дээшэлүүлхэ институдүүдэй зүгһөө багшанарта зохихо методическа туһаламжа үзүүлдэггүй, советскэ органуудай зүгһөө бүгэдэ ниитын һуралсал тухай хуулиие бэелүүлхэ ба һуралсал хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин шанарые һайжаруулха хэрэгтэнь һургуулинуудта туһалдаггүй байһаниие эли тодоор тэмдэглэбэд.

ВЛКСМ-эй Обкомой секретарь нүхэр Семенов пионерскэ ба комсомольско организацинуудай зүгһөө һурагшадай дунда ябуулха хүмүүжүүлгын хүдэлмэриие һайжаруулха талаар комсомольско организацинуудай зорилго тухай дэлгэрэнгыгээр тогтожо хэлэбэ.

Тиихэ зуураа комсомольско организацинууд хадаа һургуулинуудта ба хүмүүжүүлгын хүдэлмэридэ тон багаар анхаралаа табидаг ба һурагшадай дунда ябуулагдадаг хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин идейно-политическэ талаар тон доодо хэмжээндэ байһаниие тэмдэглэбэ.

БМАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшые орлогшо нүхэр Хангалов болбол гэгээрэлэй Министерствын хүдэлмэридэ байһан дутуу дундануудые элирүүлэн шүүмжэлһэн ба эдэ дутагдалнуудые дары сагта усадхаха арга хэмжээнүүд тухай өөрынгөө үгэ соо хэлэбэ.

Тиигээд августын 20-ой үдэшын заседани хаагдаба.

һурагша—агитатор

Закаменай аймагай Шаразаргын эхин һургуулиин һурагша нүхэр И. Доржиев өөрынгөө зунай амаралтые колхозой полинууд дээрэ үнгэргэнэ. Нүхэр Доржиев болбол бригаданууд дээгүүр ябажа, колхознигуудта газетэ уншажа үгэхэһөө гадна, Сталинска табанжэлэй түсэб тухай хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэдэг ба мүн 7 хоног бүхэндэ бригадын социалистическэ мүрысөөнэй дүн гаргадаг байха юм. Доржиев хадаа хүдэлмэришэдэй дунда агитационно-ниитын хүдэлмэри эрхимээр ябуулхаһаа гадна, үбһэ сабшалгада ябажа үдэртэ 0,60—0,70 га сабшана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Зүүн талада заһабарилагдажа бэлэн болоһон Улан-Удын № 4 хүсэд бэшэ дунда һургуули.
Дээдэ, баруун талада—№ 4 һургуулиин класс.
Доодо—эрэшүүлэй Улан-Удын № 1 дунда һургуулиин багша М. И. Краснова гэгшэ намарай шалгалта үгэхэ һурагшадтай заняти хэжэ байна.
З. Веснинагай фото.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

СОЦИАЛИСТИЧЕСКЭ МҮРЫСӨӨЕ ИИГЭЖЭ УДАРИДАХА ЕҺОТОЙ ГҮ?

Байкало-Кударын аймагта социалистическэ мүрысөөн тухай үдэр бүри хэлсэдэг. ВКП(б)-гэй айкомойшье бюро дээрэ аймисполкомойшье заседани дээрэ ба эхин парторганизациншье суглаанууд дээрэ болон бусадшье зүблөөн ба суглаан дээгүүр „мүрысөөн" гэжэ үгэгүйгөөр юрэ байдаггүй юм. Социалистическэ мүрысөөе үргэнөөр дэлгэрүүлхын тухай үргэн ехэ тогтоолнууд бэшэгдэдэг заншалтай. ВКП(б)-гэй айкомой хэрэгүүд соо зарим колхозуудай, бригадануудай ба ажаүйлэдбэринүүдэй өөһэд дундаа баталһан социалистическэ мүрысөөнэй договорнуудые оёһон мандагар томо папкашье хэбтэдэг юм.

Теэд, эдэ хэлэгдэһэн үгэнүүд ба бэшэгдэһэн тогтоолнууд фермэ ба бригадануудай үдэр бүриин хүдэлмэридэ шэлжэн ороодүй. Ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ зорилготой шалгагдаһан метод болохо социалистическэ мүрысөөн аймагай колхозуудаар үргэнөөр дэлгэржэ шадаагүй.

Ямар шалтагаанаар Байкало-Кударын аймагта социалистическэ мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрээгүй байнаб?

Социалистическэ мүрысөөнэй дэлгэрээгүй ябадал хадаа ВКП(б)-гэй айкомой ба партийна эхин организацинуудай энэ шухала хэрэгтэ ёһо тэдыгээр хандажа, колхозуудай болоод бригадануудай дунда договор баталхадал дүүрэхэ юм гэжэ һанаһанһаа шалтагаална гэхэдэ алдуу байхагүй. Тиимэһээ, аймаг доторхи социалистическэ мүрысөөн хэнэйшье удариалгагүйгөөр, өөрөө бүтэхэ янзаар орхигдодог байха юм.

Хэнэйшье мэдэһээр партийна организацинууд болбол социалистическэ мүрысөөнэй ябасада нүлөөлхэ, тэрэниие зүб харгыгаар табиха ба ажалшадай эдибхиие бүри дээшэлүүлхэеэ һанаа һаа, тэрэниие мартажа юрэ болохогүйнь элитэ. Харин үдэр бүри хүтэлбэрилхэ еһотойбшуу. Мүрысөөе хүтэлбэрилхэ ябадал хадаа түргөөр, хурдаар бэелүүлэгдэхэ ёһотой.

Ямаршье хэрэгтэ ёһо тэдыгээр хандалга, тодо хэрэгые бусайдуулха ба шашаха ябадал тэсэшэгүй. Илангаяа арад ниитын үүсхэл болохо социалистическэ мүрысөөндэ энэ ушар огто таарашагүй байна.

Социалистическэ мүрысөөе оперативнаар ударидахаа һанаа һаа, колхозуудай, бригадануудай дунда дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөнһөө гадна, ажалшад бүхэнэй өөһэд хоорондоо мүрысэһые мэдэхэ хэрэгтэй. Колхознигуудай ажал-хүдэлмэридөө гаргаһан үүсхэлнүүдые ба тэдэнэрэй абаһан уялгаяа эршэмтэйгээр дүүргэжэ шадаха условиин бии болгогдоһониие мэдэхэ шухала: ажалай эмхидхэл зүб табигданхай гү, үйлэдбэри дээрэнь эмхи журам сахигдана гү гэхэ мэтэ. Эдээн тухай мэдэхэеэ хүсэбэл гансахан мэдээнүүдээр бэшэ, харин колхознигууд болон бригадирнуудтай хөөрэлдэжэ элирүүлхэ байнабшуу.

Социалистическэ мүрысөөнэй амжалта поли дээрэ, малажалай фермэнүүд дээрэ шиидхэгдэнэ. Теэд, тэрэниие хүтэлбэрилхэ үүргэ партийна эхин организацида хабаадана гээшэ. Юун бэ гэхэдэ, партийна организаци ажал-хүдэлмэридэшье болон колхознигуудта тон ойро байнабшуу. Партийна эхин организаци бүхэн социалистическэ мүрысөөнэй ябасаар өөрынгөө ажал ябуулга хараха ёһотой. Энэ хадаа элдэб хамтын уряалаар социалистическэ мүрысөөе ябуулхые хүсэхэ бэшэ, харин өөһэдөө коммунистнууд тэрэниие ударидаг шад, ульгэр жэшээ харуулагшад болохо ушартай байгаа.

Социалистическэ мүрысөөн болбол энээндэ хабаадагшадай ажал-хүдэлмэриин дүнгые сасуулжа, олониитэдэ мэдүүлнэ гээшэ. Түрүүшүүлэй эрхим дүй дүршэл олониитэдэ мэдээжэ боложо, тэдэнэй дундаһаа шэнэ хүнүүд гү, али бригада, колхоз эрхим һуури эзэлхээр шармайн оролдоно. Тиимэһээ мүрысөөнэй дүнгүүдые олониитэдэ түгээхэ ябадал гээгдэгшэдые шамдуулха байна.

Эдэ бүхы хэлэгдэһэн социалистическэ мүрысөөнэй тон шухала зүйлнүүд Байкало-Кударын аймагта яажа бэелүүлэгдэнэ бэ?

Жэшээлэн хэлэхэдэ, Кировай нэрэмжэтэ колхозой таряан ажалай бригадын бригадир ба колхозой парторг нүхэр Щепин үбһэ хуряалгын ба пар хахалалгын халуун үедэ, эдэ хүдэлмэринүүдые ударидахын оровдо, колхозой моридоор өөрынгөө бууса дээрэ ажаллажа, гэртээ хэбтэжэ [illegible] Куйбышевэй, „Байкал", „2-я—пятилетка" ба Ворошиловай нэрэмжэтэ колхозуудай коммунистнуудай нэгэшье хүн үбһэ хуряалга гү, али пар хахалалга дээрэ хүдэлмэрилнэгүй. Теэд, коммунистнуудай иимэ «жэшээ» харуулжа байһан колхозуудта социалистическэ мүрысөөнэй үргэн далайса хүлеэхэнь бага найдабаритай байнабшуу. Мүн „Байкал", „Советский байкальцев" гэжэ колхозуудта колхознигуудай хэһэн ажалынь тус тустаа гү, али звеньевой ёһоор гаргагдадаг бэшэ, харин уравниловка дэлгэрэнхэй. Үбһэ хуряалга дээрэ сабшалангай талмай хэмжэгдэдэггүй, хэһэн хүдэлмэриин бүридхэл тон һулаар табигданхай. Мүрысөөнэй дүн гаргагдажа, хүн зоной хараха газарта няагдадаггүй, түрүү колхознигуудые шагнаха ба урмашуулха хэрэг юрэ байдаггүй. Мүн түрүүшүүлэй эрхим дүй дүршэл олониитэдэ мэдэгдэнгүй орхигдодог байна.

Аймагай партийна организации ударидагшад социалистическэ мүрысөөндэ ушарһан эдэ дутуу дундануудые дары сагаа усадхажа, социалистическэ мүрысөөе улам үндэр дээдэ хэмжээдэ үргэхэ ёһотой.

Ц. ДОНДУКОВ,
ВКП(б)-гэй Обкомой пропаганда ба агитацийн таһагай инструктор.

Партиин Устав дүүргэнэгүй

ВКП(б)-гэй Устав хадаа идейно-политическэ хэмжээнүүдээ дээшэлүүлжэ, марксизм-ленинизмын сургаалнуудтай гүнзэгыгөөр танилсахые бүхы коммунистнуудһаа эридэг байна. Тиин, манай коммунистнуудай олонхинь энэ шухала эрилтые нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэнэ.

Улан-Удын паровозо-бүтээлгын заводой партийна организациин зарим членүүд өөһэдынгөө идейно-политическэ хэмжээе дээшүүлхэ талаар тон бага хүдэлмэри ябуулна. ВКП(б)-гэй обкомой бюро болбол үшөө үнгэрэгшэ июль һара соо энэ дутуу дундануудынь тэмдэглээд партийна эхин организацинуудай коммунистнуудһаа өөһэдынгөө хүдэлмэринүүдые ойрын сагта шэнэдхэн табихые эрилтэ хэһэн бэлэй.

Теэд, энэ шиидхэбэриие тус заводой коммунистнууд хэрзэргээр дүүргэжэ байнаб гэхэдэ, хангалтатай гэжэ тоолохын аргагүй. Юундэб гэхэдэ, заводой партийна организациин олонхи коммунистнууд өөһэдынгөө идейно-теоретическа бэлэдхэлые дээшэлүүлнэгүй. Паровозо-заһабарилгын цехын партийна организациин коммунистнуудые абаад үзэхэдэ, эндэ большевистскэ партиин историтой гүнзэгыгөөр танилсадаг хүнүүд тон үсөөхэн байха юм. Жэшээлхэдэ, медицинскэ таһагта ажаллан хүдэлмэрилжэ байдаг партиин член нүхэр Васильев гэгшэ Бүхэсоюзна Коммунистическэ большевигүүдэй партиин историие өөрөө шудалжа байһан дээрэ тоологдодог юм. Тэед, үнэнтэ дээрээ энэ нүхэр хадаа ВКП(б)-гэй хуряангы курсые гартаа барьяагүй байхаһаа гадна, нэгэшье консультацида ябаагүй байшоо.

һаяхан коммунист Васильевтай хөөрэлдөө хэхэ зуураа, «Народнигууд гээшэ хэн гээшэб» гэжэ асуудал табихада, нүхэр Васильев болбол «марксизмын идейе тарааһан интеллигенцинүүд» гэжэ харюусаһан байгаа. Тэрээнһээ гадна, нүхэр Васильев болбол партийна түлбэреэ саг болзор соонь оруулдаггүй байхаһаа байтагай, июнь һара соо партийна биледээ гээһэн дээрэһэн партиһаа гаргагдаба.

ВКП(б)-гэй членэй кандидат нүхэр Лавриненко гэгшэ партиин историие мүн лэ шудалнагүй. Партийна организациин үгэһэн даалгабариие саг болзор соонь дүүргэдэггүй байһан дээрэһээн, партийна комитедэй үмэнэһөө хэдэн дахин заабари абабашье һаа, ёһотой тобшолол хэжэ, өөрынгөө идейно-теоретическэ хэмжээе дээшэлүүлхэ, партиин члендэ орохо тушаа бэлэдхэлэй хүдэлмэри хэдэггүй байна.

Мүн тэрэшэлэн ВКП(б)-гэй член нүхэр Новиков болбол партиин историие шудалдаггүй байхаһаа гадна, партийна суглаануудта эдибхитэйгээр хабаадалсажа, өөрынгөө түрүү үүргые дүүргэдэггүй заншалтай байна. Мүн членскэ түлбэреэ хэдэн һарын туршада оруулаагүй байшоо. Большевистскэ партиин Уставай эрилтэнүүдые иигэжэ бэелүүлдэггүй коммунистнуудтай тус цехын партийна эхин организациин хүтэлбэрилэгшэд хүмүүжүүлгын хүдэлмэри хэхын орондо, гансахан лэ захиралгаар хизаарладаг заншалтай байха юм.

Гэбэшье, коммунист нүхэр Новиков болбол энэ хэрэгтэ өөрөө ехэхэн зэмэтэй болоно. Юундэб гэхэдэ, «Партиин Уставые юундэ иигэжэ эбдэнэш» гэжэ асуухада тон бүтэхэгүй харюу үгэһэн байгаа гэбэл: «Хэрбээ намайе шагнаа һаатнай би членскэ түлбэриеэ түлөөд, партийна һургуулида ябахаб» гэжэ харюусаһан юм. Теэд, тус цехын партийна эхин организациин хамтын суглаан энэ нүхэрэй жаяг заршамгүй байһанай тухай асуудал зүбшэхэдөө, тэрээндэ выговор үгэһэн бэлэй. Зүгөөр коммунист нүхэр Новиков болбол энээнһээ зүб тобшолол хэжэ шадаагүй байһаар.

Ушар иимэһээ энэ цехын партийна организаци болбол ВКП(б)-гэй Уставые бүдүүлигээр эбдэдэг коммунистнуудта эрид шанга хэмжээ абаха зуураа, залуу коммунистнуудые большевистскээр хүмүүжүүлхэ тухай ехэхэн анхаралаа табиха үүргэтэй болоно. Түбхын түрүүндэ, политһургуулиин хүдэлмэриие һайжаруулжа, бүхы коммунистнуудые, илангаяа залуу коммунистнуудые тэрээндэ элсүүлхэ үүргэтэй болоно.

Г. Бадмаев.

Эдэнэр түрүү үүргэнүүдээ дүүргэнэ

„Улаан Оронго" (Иволга) колхозой партийна эхин организаци ба тэрэнэй секретарь нүхэр Р. Бимбаев болбол партийно-политическэ хүдэлмэриие һайжаруулха талаар бага бэшэ амжалтануудые түйлаба. Үбһэ хуряалга ба силос даралга дээрэ ажалладаг колхознигуудай дунда агитационно-ойлгууламжын хүдэлмэри үргэнөөр эрхилнэ. Эндэ хэдэн агитаторнууд үдэр бүхэндэ ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулна.

Партийна эхин организациин секретарь нүхэр Бимбаев болбол мүнөө жэлдэ 3.440 колхознигуудай хабаадалгатайгаар 16 дахин политическэ темэтэй хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэбэ. Тэрээнһээ гадна, үбһэшэдэй дунда социалистическэ мүрысөөе дэлгэрүүлхэ талаар ехэхэн эмхидхэлэй хүдэлмэри хэһэн байна. Социалистическэ мүрысөөе бодото дээрэнь эрхилһэнэй ашаар ажалай үндэр бүтээсэнүүдые дүүргэжэ, түрүү үүргэнүүдээ дүүргэдэг коммунистнууд болон комсомолецууд олошорно.

Коммунист нүхэр Г. Ринчиновэй хүтэлбэрилдэг №1 бригада социалистическэ мүрысөөндэ түрүүлжэ, [illegible] тус бригадын членүүд нэмэлтэ түлбэри болгон үбһэ тэжээл абаха болоо. ВКП(б)-гэй член Д. Жамьянова гэгшэ сенокосилкашаар хүдэлмэрилхэдээ үдэр бүхэндэ 4—5 гектар эрхим һайн шанартайгаар сабшажа, түрүү үүргээ нэрэтэй түрэтэйгээр бэелүүлжэ ябана. Колхозой правлениин түрүүлэгшые малажалай талаар орлогшо нүхэр Г. Нимаев гэгшэ силос дараха бригада хүтэлбэрилжэ ябана, энэ хүдэлмэриие амжалтатайгаар дүүргэжэ байна.

Партийно-политическэ ба агитационно-ойлгууламжын хүдэлмэринүүдэй ашаар энэ колхозойхид үбһэ хуряаха ба силос дараха түсэбөө амжалтатайгаар дүүргэжэ байха юм.

Р. Лашиев,
ВКП (б)-гэй айкомой инструктор.

Эрхим комсомолец

Яруунын аймаг соо алдар суутай болоһон огородно бригадын бригадир Андрей Павлович Пелиховэй 18 наһатай хүбүүн Василий гэгшэ Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой поли дээрэ хүдэлмэрилхэдээ эрхим стахановец гэжэ тоологдодог болоо.

Комсомолец нүхэр Василий Пелихов болбол хабарай тарилгада ябахадаа, үдэрэйнгөө нормые хоёр дахин үлүүлэн дүүргэдэг байгаа. Мүнөө тус колхозой огородно бригадада хүдэлмэрилжэ ябаа. Даалгабарита ажалда үнэн сэхээр хандажа, үдэрэйнгөө нормые саг үргэлжэ эрхим һайн шанартайгаар үлүүлэн дүүргэнэ.

Комсомолец Василиин жэшээтэ һайнаар хүдэлмэрилһэнэй ашаар энэ колхоз үндэр баян хартаахын ургаса түйлаба.

В. Байбородин.

„Социализм гээшэ тоо бүридхэл мүн" (ЛЕНИН).

Колхозуудта тоо бүридхэлые эмхитэй гуримтай болгожо, тодо һонороор хүтэлхэ саг тулаа

★★ ★★★ ★★

БМАССР-эй Министрнүүдэй Советтэ

…дын аймагай колхозуудта хубаагдахагүй фонддо мүнгэ оруулхэ ба үри доёмхые усадхаха тухай

БМАССР-эй Министрнүүдэй Со… болбол Зэдын аймагай колхо… хубаагдахагүй фонддо мүн… оруулха ба үри доемхые нэхэжэ… ябадал тон хангалтагүй бай… гэжэ тэмдэглэнэ. 1946 оной 6 … соо колхозуудай хубаагдаха… фонддо мүнгэ оруулха түсэб … 50,1 процент дүүргэгдэһэн … Тус аймагай 17 колхозуудһаа … колхозынь хубаагдахагүй фонддо … оруулха ябадалда оройдоо… эхилжэ ороодүй. Тиихэлэ 3 … эхэ мүнгэн сооһоон 124,4 … түхэриг абаһан байха юм.

…баагдахагүй фонднуудые сэхэ … байһан ушарнууд үзэг… жэшээнь «Улаан Үшөөтэй» … түрүүлэгшэ Тумуров бай… барилга хэхэмни' гэжэ хуурмаг … ворнуудые зохеогоод, 225 мян… түхэригые колхозойнгоо эхэ … сооһоо абажархиһан бай… Эгээтэйн сомсоведэй Ленинэй … нэрэмжэтэ, Кировэй нэрэмжэтэ, … Банзаровай нэрэмжэтэ гэхэ … колхозууд мүн лэ иимэрхүү … алтай.

…дын аймагай колхозуудай нэ… абаха үри доемхонь 1946 оной … 1-дэ 620.715 түхэриг бо… байгаа. Тус аймагай 27 … приятинууд ба эмхи зургаа… хадаа 47043 түхэриг колхо… үритэй болоод байна. Мүн … энгэй хүнүүдтэшье нилээд … доемхо тоологдоно. Зэдын … советэй исполком ба тэрэнэй … лэгшэ нүхэр Хамаганов, АЗО, … гүрэнэй банкын таһаг болон … ажалай банкын түлөөлэгшэ … колхозуудта үгтэхэ үри … нэхэжэ абаагүй, харин тэ… улам нураажа байба.

…дын аймисполкомой түрүүлэг… нүхэр Хамаганов колхозуудай … хубаагдахагүй фонднуудые үрихэ … өөрөө туһалжа байгаа. … «Улаан Үшөөтэй» кол… 15 мянган түхэригтэ мото… худалдажа абаха ба Кировэй … нэрэмжэтэ колхоздо 19 мянган тү… эхэ мүнгэн сооһоо хуули … абажа үрихэ тухай зүбшөөл … байха юм.

БМАССР-эй Министрнүүдэй Со… тогтоохонь хадаа:

Колхозуудай мүнгэн зөөри ба … үрихэ тушаа хуули бу… зөрилтануудые үгэжэ, хүдөө … ажалай артелиин уставые бүдүүли… эбдэһэнэйнь түлөө, хубаагда… фонднуудые үрилтэ хэһэнэйнь … колхозуудай үри доемхые … нэхэхэ тушаа хэмжээ абаагүй … байһанайнь түлөө, мүн тэрэ һэлэн өөрөө хомхой хобдог зан гаргажа колхозуудһаа элдэб юумэ абажа эдиһэнэйнь түлөө Зэдын аймагай исполкомой түрүүлэгшэ нүхэр Хамагановые хүдэлмэриһөөнь гаргаха.

2. Хубаагдахагүй фонднуудай мүнгые буруугаар гаргашалһанай түлөө, эндэ хиналта табингүй байһанайнь түлөө, эхэ мүнгэн сооһоо хуули буса гаргашануудые хэһэн ба колхозуудай нэхэжэ абаха үри доемхые түлүүлхэ тушаа хэмжээ абаагүй байһанайнь түлөө Гүрэнэй банкын Зэдын таһагые эрхилэгшэ нүхэр Ниндыповтэ хатуу выговор соносхохо.

Хүдөө ажалай банкын түлөөлэгшэ Жаркова хүдэлмэриһөөн гаргагдаад, тэрэнэй хуули буса хэрэгүүдые хэһэн тухай материал мүрдэлгын оронуудта үгтэбэ гэһэн мэдүүлгые анхаралдаа абаха.

3. Ажалшадай депутадуудай Зэдын аймсоведэй исполкомые уялгалха гэбэл:

а) колхозуудта хубаагдахагүй фонднуудые хулгайлан үрихэ ябадалые үгы хэжэ, тэрээндэ нэмэжэ орохо мүнгые саг соонь наринаар оруулжа байха;

б) августын 30 болтор тус аймагай колхоз бүхэнэй ажахын ба финансова хэрэгые гүнзэгыгөөр шалгажа үзөөд, хубаагдахагүй зөөридэ орохо мүнгэнэй дутууе болон колхозуудай нэхэжэ абаха үри доемхые түлүүлхэ хэрэгтэ тодорхой туһаламжа үзүүлхэ.

в) байгша оной августын 25 болтор колхозуудай бухгалтернууд, счетоводууд ба шалгалтын комиссиин түрүүлэгшэнэрэй зүблөөниие хэжэ, тэндэ колхозуудай финансова байдал тухай асуудалые зүбшэн хэлсэхэ.

4. Зэдын аймагай колхозуудта хубаагдахагүй фонднуудай мүнгые хулгайлан үриһэн ба хуули бусаар гаргашалһан хэрэгые мүрдэжэ, зэмэтэй хүнүүдые хуулиин харюусалгада хабаадуулхыень БМАССР-эй прокурорта даалгаха.

5. Колхозуудай хубаагдахагүй фонднуудые үрихэ ба үри доемхо нэхэжэ абаха тушаа шухала хүдэлмэри хэгдээгүй иимэ ушар баримтанууд бусад аймагуудташье бии байһан хадань, энэ тогтоолые исполкомой заседани дээрэ зүбшэн хэлсээд, хубаагдахагүй фонднуудта мүнгэ оруулха болон колхозуудта үри доемхые түлүүлхэ тушаа тодорхой хэмжээнүүдые абаха тухай аймисполкомуудта дурадхаха.

Тоо бүридхэл гээшэ колхозой ажалые зүбөөр харуулха толи мүн

«Социализм гээшэ тоо бүридхэл мүн» гэжэ Ленин багшамнай заагаһан байна. Завод ба фабрика, шахта ба транспорт, совхоз ба колхоз хадаа хамаг бүхы юумэе түсэблэн хараалжа ябуулдаг. Тэдэнэй зөөринь олониитын социалистическэ үмсэ болоно. Тиимэ хадань дурсагдаһан газарнуудта тоо бүридхэлэй хэрэгые тодо наринаар табиха гээшэ угаа шухала удхатай байнабшуу.

Мүнөө үедэ манай агууехэ советскэ арад шэнэ табанжэлэй түсэбые ажал хэрэг дээрэнь бэелүүлжэ эхилээд байһыень мэдэнэбди. Иимэ ушарһаа Сталинска табанжэлэй түсэбөөр хараалагдаһан хүдэлмэринүүдые жэшээтэ һайнаар бэелүүлхын ба колхозно зөөри, мүнгые наряар ба зүбөөр гаргашалхын тулада, хамтынгаа ажалые өөдэнь дэбжүүлжэ, улам баяжуулхын тулада манай колхозууд түбхын түрүүндэ тоо бүридхэлэй хэрэгые эмхитэй гуримтай болгохо зэргэтэй.

Парти ба правительство болбол тоо бүридхэлые хаана-яанагүй һайнаар табихые хатуугаар эринэ. Хүдөө-ажалые хүгжөөхэ тухай СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй ба ВКП(б)-гэй Центральна Комитедэй һүүлэй үедэ гаргаһан түүхэтэ тогтоолнууд соо колхозууд ба совхозуудта тоо бүридхэлые наряар хүтэлхэ тушаа тодо һонор заабари үгтэһэн байха юм. Мүнөө колхозой ажалые дэбжүүлхэ тухай асуудал табихадаа хамагай түрүүн колхозуудай тоо бүридхэлэй хэрэгые һайжаруулха гэжэ оролдохо шухала.

Теэд манай республикын хэдэ хэдэн колхозуудта тоо бүридхэлынь бусайдажа худхашоод, тэндэ харша ябадал гаража ба үрилтэ боложо байһан ушарнууд бии. «Б. М. Үнэн» газетын мүнөөдэрэй номерто толилогдоһон бэшэгүүд хадаа зарим артельнүүдтэ тоо бүридхэлые хэрэгсээдэггүй байһыень тодоруулан, тэрээн дээрэһээ гараһан гэмтэ ябадалнуудые харуулна.

Жэшээнь, һүүлэй хоер-гурбан жэл соо Яруунын аймагай эмхи зургаануудай зарим хүдэлмэрилэгшэд колхозуудһаа мяха тоһо ба таряа галха гэхэ мэтые зоргоороо абажа байха зуураа, мүнгыень түлэнгүй байһаар, аяар 179.843 түхэриг үритэһэн байба. Тэрээнһээ гадна, энгэй хүнүүдтэ—95.935 түхэриг үри тоологдоно. Энээн дээрэһээ боложо, Яруунын колхозууд финансын талаар нилээдгүй хүндэ байдалда ороһон байна. Тоо бүридхэхэ, хинаха ба шалгаха хэрэг һула байһан ушарһаа, колхозой юумые хүнгэшэнгэнээр, хуули бусаар абажа эдихэ ба үрихэ ябадалнууд гансахан Яруунада бэшэ, мүн бусад зарим аймагуудташье үзэгдэнэ. Зарим аймагта партийна советскэ органууд энэ гэмтэ ябадалтай тэмсэхын орондо, харин өөһэдөөшье олоной зөөреэр «амаа тоһододог» болоһон байба.

Колхозой хамтын зөөриие эли далдаар үрихэ ба эдихэ ябадалтай хайра гамгүйгөөр тэмсэжэ байхые парти ба правительство бидэнһээ хатуугаар эринэ.

Колхозойнгоо ашаг олзые колхознигуудай хүдэлжэ олоһон ажалта үдэр дээрэ хубаажа абахын тулада, артель бүхэндэ, бригада ба звено бүхэндэ ажалай тоо бүридхэлые хаһа саг соонь тодо һонороор хэдэг болохо шухала. Зүбзүйтэй тоо бүридхэл гээшэ шухалын шухала хэрэг мүн. Хэдэн һара соо тоо бүридхэлые хэнгүйгөөр нобшороод, һүүлээрынь миил «тухайлажа» бэшэдэг заншалые зааба орхихо хэрэгтэй. Зэдын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо үбһэндэ ябажа байһан хүнүүдэй мүнөөдэр хэһэн ажалынь—үдэшэ болоходо эли боложо гараад байдаг болонхой. Эгээ иимэ гуримтай болоод байбал үнэн сэхээр ба һайнаар ажаллажа байһан хүнүүд урмашуулагдаха ба магтаал сууда гаража өөрынгөө хэһэн хүдэлмэриин түлөө эхэ юумэ абаха байнабшуу. Тиихэдэ колхозойнгоо ажалда шударгуу бэшээр, һалан муугаар хандадаг хүнүүд элиржэ гараха ушартай.

Энэ хабар Бичурын аймагта болоһон сомсоведүүдэй ба колхозуудай түрүүлэгшэнэрэй, колхозно счетоводуудай зүблөөн дээрэ, ажалай тоо бүридхэлгэ тухай һайса хэлсэһэн байха юм. Бичурынхид хадаа колхозник бүхэнэй хүдэлжэ олоһон ажалта үдэрые тон наринаар бэшэжэ байха ба тэдэнэй дүнгүүдые һара бүридэ тодорхойлон гаргаад, колхознигуудай хамтын суглаан дээрэ зүбшэн хэлсэхэ гэжэ тон зүб шиидхэбэри гаргаһан байгаа.

Мүнөө үедэ манай республикын колхозууд таряа хуряалгада хаана-яанагүй орожо байнад. Үбһэ таряанай хүдэлмэриин үе хадаа, колхознигуудта нэмэлтэ түлбэри үгтэхэ талаар угаа ехэ удхатай үень мүн. Бригада, звено бүхэнэй түс тустаа тарижа ургуулһан культура бүхэниие амяар-амяарынь тоолоҗо абаагүй байгаа һаа, оролдосотой һайн ажал хэһэнэйгээ түлөө нэмэлтэ түлбэри абаха колхознигуудые урмашуулжа шадахагүй болонобди. Тиимэ алдуу эндүү гаргаха ябадалһаа мүнөө эртээнһээ һэргылхэ хэрэгтэй.

Гэхэ зуураа ажалай тоо бүридхэлые һайнаар табиһан газарта нэмэлтэ түлбэри үгэхэ тухай хуули зүбөөр бэелүүлэгдэжэ, тэндэхи колхознигууд урматай баяртайгаар ажаллана. Жэшээнь, Сэлэнгын аймагай «Социализм» артельдэ үбһэнэй хүдэлмэриин түрүүшүүл: машинистнууд Доржиев ба Чойжамсуев гэгшэд 12—12 центнер; Санжиев —12 центнер, гар хажуршан Рабданов—13 центнер үбһэ нэмэлтэ түлбэри абаһан байха юм. Иигэжэ түрүү колхознигуудай бүтээсэтэйгээр хэһэн ажалайнь түлөө урмашуулха гээшэ зүб ба шухала байна.

Таряа хуряалгын эхилээд байхада, шэнэ ургасаһаа абтаһан орооһые үрилтэ гээлтэдэ оруулангүй, мүн лэ наряар хэмнэхэ шэгнэхэ, харуул сахюулые шангадхаха тухай колхозой правлени ба партийно-комсомольско [illegible] оролдохо ёһотой.

Адуу малые олоор үсхэбэрилдэг манай республикада үбһэ тэжээлые элбэг дэлбэгээр абажа бэлдэхынгээ хажуугаар, тэрэниие гамтайгаар ба зүбөөр гаргашалха зорилготой байхабди. Тиихын тулада үбһэ һолоомые халуун намарһаа эхилжэ наряар гаргашалха, эндэ тоо бүридхэл һайнаар хүтэлхэ, мүнөө сомогдоод байһан үбһэнэй хэмжээе зүбөөр оложо гаргаха шухала. Нёдондо намар Курумканай колхозууд үбһэеэ буруугаар хэмжэжэ, аяар 18 мянган центнер үбһэ нэмээжэ хии юумые тоолоһон байгаа. Энэ мэтын алдуу эндүү гаргаха ябадалые мүнөө жэлдэ дабтажа яабашье болохогүй!

Колхозуудта тоо бүридхэлые эмхитэй гуримтай болгожо, тодо һонороор хүтэлхэ саг тулаа. Аймагуудай партийно-советскэ, газар-таряалангай органууд энэ хэрэгэй зүб һайнаар ябуулагдахын хойноһоо хиналта шалгалтые улам шангадхаха уялгатай. Тоо бүридхэлэй бусайданги ба худхашаһан байхадань хулгай болоно. Тэрээнһээ гадна, тоо бүридхэлэй муугаар табигдаһан газарта худал хуурмаг юумые гаргажа, хии дэмы зүйлнүүдые нэмээн тоолохо ушарнууд байжа, энээн дээрэһээ гүрэниие мэхэлхэ ябадалшье үзэгдэдэг байна.

Иимэ ушар байдалые ойлгожо тоо бүридхэл гээшэ юрын техническэ хэрэг гэжэ тоолодог заншалнуудые орхихонь шухала. Колхоз, совхозой ба фермэ бригадын тоо бүридхэлые хүтэлжэ байһан хүн болбол угаа ехэ харюусалгатай гүрэн-түрын хэрэг бэе дээрээ даажа абаад байнаб гэжэ мэдэхэ ёһотой. Иигэжэ колхозууд ба совхозуудта тоо бүридхэлые тодо һайнаар табибал бүхы ажал хэрэгүүдынь толи дээрэ харагдаһан шэнги эли тодо болохо байнабшуу.

Һаяхан Гүрэнэй Обороной Комитедэй ба СССР-эй мяха ба һүнэй ажаүйлэдбэриин Министерствын Улаан тугые үргэлжэлэн хадагалхаар Братцевскэ шубуунай фабрикын (Москва) коллективтэ дамжуулагдаба.

Энэ фабрика хахад жэлэйнгээ түсэбые уридшалан дүүргэжэ, үүлтэртэ тахяагай 197 мянган дальбараануудые колхозно инкубаторнуудта ба 50 мянган үндэгэ Московско областиин колхозууд, совхо[illegible] ба арад зондо үгэжэ ехэ туһаламжа үзүүлбэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Фабрикын инкубаторна цехтэ стахановканууд М. Голубкова (зүүн гарһаа) ба [illegible] Агафонова гэгшэд галуунай даль[illegible]раануудые хаража байна.

А. ФАТЕЕВЭЙ фото (ТАСС-эй фотохронико).

КОЛХОЗНО РЫНОК ДЭЭРЭ

Городой колхозно рынок дээрэ хүдөө ажахын продуктнууд элбэгээр худалдагдана. Илангаяа сагаан эдеэн, овощь, загаһа, мяхан ба үндэгэ болон элдэб жэмэс ехээр элбэгжээ. Һүүлэй үедэ Ивалгын, Заиграйн ба Тарбагатайн аймагуудай колхозууд ба колхознигууд һү ба бусад продуктнуудые элбэгээр асаржа худалдана.

Эрхим ангуушадта шан

«Заготживсырьегой» бүхэсоюзна нэгэдэл ба профсоюзай центральна комитет болбол 1945—46 онуудай үбэл-намарай агнуурнин [illegible] дүнгөөр мүрысөөндэ түрүүлһэн манай республикын 50 ангуушадые шагнаһан байна. Эдэнэр хадаа хүндэлэлэй грамота ба эд бараагаар шагнагдаһан байха юм. Сезоной түсэб 951,7 процент дүүргэһэн Баргажанай аймагай эрхим ангууршан Г. А. Шелковников гэгшэ шагнагдагшадай дунда бии.

Радио-телеграфистнуудай һургуули

БМАССР-эй Осоавиахимай центральна соведэй дэргэдэ радиотелеграфистнуудай һургуули һаяхан нээгдэһэн байна. Энэ һургуулида 20 хүн һуралсана. Эдэнэр «Морзе» аппарадые шудалхаһаа гадна, радио-телеграфтай танилсанад.

Механизированнэ кузница

Яруунын аймагай Эгэтын сомоной Молотовой нэрэмжэтэ колхоз механизированнэ кузница барижа байна. Иимэ кузница аймагай ондоо ямаршье колхоздо үгы. Кузницын барилгын хэрэгсэлэй материалнууд ба мүн кузницын зэр зэмсэгүүд сум бэлэдхэгдээ.

Хүдэлмэришэдэй 50 шэнэ гэрнүүд

Улан-Удын паровоз-бүтээлгын заводой дирекци хоёр байратай 50 гэрнүүдые (коттеджи) бариха смета баталба. Мүнөө жэлдэ эдэ гэрнүүдэй 25-иинь баригдаха юм. Энэ август соо 12 гэрнүүд баригдажа дүүргэгдэхэ байна. Заводой гэр байрын коммунальна таһаг баригдажа дүүргэгдэһэн нэгэ байрые тушаан абажа, эн эгэртэ заводой хуушанай олон бүлэтэй хүдэлмэришэниие оруулаа.

2061 шононууд үгы хэгдэбэ

Шоно хадаа малажалда ехэхэн хоро хүргэдэг байна. Тиимэһээ шонотой тэмсэхэ ябадалые хаа-хаанагүй эрхилдэг. Һүүлэй 2 жэл хахадай туршада манай республикын ангуушад 2061 шононуудые алаһан байна.

Мүнөөдэр хэһэн ажалынь—үдэшэ эли болоод байдаг

…нэ жэлдэ манай колхозой саб… хадалан дээрэ 3 полеводческо ба 1 малшадай бригада хүдэл… лжэ байна. Бүхы бригаданууд … хоорондоо мүрысэнэ.

Бригадир учетчик хоер үдэшэ бү… энэ үдэр хэгдэһэн хүдэлмэриин … ые бүридхэжэ гаргана. Тиихэ… манай мүнөөдэр хэн һайнаар ба … муугаар ажаллааша нь элеэр … гардажа, тэдэниие «показательнай доскада» бэшэдэг байна.

…һэнэй хүдэлмэридэ ябаһан хү… дэй хэһэн ажалай тоо бүридхэхэ … манайда муу бэшээр хүтэлэгдэнэ. Энэ хадаа хэн һайнаар ба хэн залхуу муугаар хүдэлжэ байһыень үнэхөөрөө толи шэнги тодоор харуулжа байдаг.

Манай стахановецууд нүхэд Б. Борбуев, Ц. М. Дамбаев, С. Д. Ранжуров, Л. Ванжилова, Т. Харакчинов, П. Чойбсонов гэгшэд нэмэлтэ түлбэри ехээр абахань.

Бидэнэр таряахуряалга дээрэшье ажалай бүридхэл ба эмхидхэлгые мүн лэ иимээр табихабди.

Л. ЛУБСАНОВ—Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой парторганизациин секретарь.

Колхозууд юун дээрэһээ гарза гайда ороноб

Курумканай аймагай зарим колхозуудта хамтынгаа зөөриие үрижэ, артелиин уставые бүдүүлигээр эбдэһэн ябадалнууд гараһан байна. Тэ… дээрэһээ колхозой ажал хэ… тэ ехэ гарза гай ушаруулагдаба.

Энээниие ойлгожо мэдэхын тулада, бодото баримтануудые хараад үзэе. Мургунска сомоной Сталинай нэрэмжэтэ артель 1945 ондо … ямаа үсхэбэрилхэ талаар гүрэ… түсэбые дүүргээгүй байһан аад, … 58 хони элдэбын хүнүүдтэ … колхозно сэнгээр худалдаһан байгаа. … мүнөө жэлдэшье 11 хониниинь … тэрэ хүнэй «эдишэ» болоод лэ … һаба.

Мүнөө жэлдэ һү тушааха түсэбөө … дүүргээгүй, харин таһалдуул… байһан болобошье, 200 цент… тухай һүсэ үреэд байна.

Дэрээнэй сомоной Сталинай нэрэмжэтэ, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозууд мүн лэ иимэрхүү байдалтай. Колхозой зөөриие хүнгэн сэнгээр … амташаһан хүнүүдэй дунда … тус аймагай хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэдшье бии. Жэшээнь, Бэлэдхэлэй Министерствын түлөөлэгшэ Быков, ВЛКСМ-эй айкомой секретарь Надагуров, АЗО-гэй инструктор-бухгалтер Сиротин, Райздравые даагша Шанюшкина ба бусад олон байна. Тэдэнэр хэдэ хэдэн хони, олон пүүд талха нилээд ехэ өөхэ тоһо колхозуудһаа абажа эдиһэн байха юм.

Эдэнэрые «садхаахын» тулада гансахан Дэрээнэй сомоной Ленинэй нэрэмжэтэ артель аяар 11 мянган түхэригэй эдеэ хоолой зүйлнүүдые колхозой сэнгээр үгөөд байна. Тиихэдэ бүхы аймаг соохи колхозууд газаа тээшэнь мяха тоһо үгэжэ, талын хүнүүдые «хангаһанайгаа» түлөө 500.000 гаран түхэриг абаха ёһотой юм гэжэ үри доемхо тоологдоно.

Энэ ехэ үри доемхые хэншье нэхэжэ абанагүй. Колхозууд эгээл энэ мэтын хуули буса юумэ хэжэ байһанай шалтагаанаар хэдэн шэнээн ехэ гарза гайда ороно гээшэб!

Б. РИНЧИНОВ.

Тоосоо хэдэггүй колхозуудай тулюур байдал

—Мүнгэтэй боломсоороо түлөөд орхихобди — гээд лэ колхозой зөөриие миинтээр абажа эдихэ ябадал Яруунын аймагта заншал болонхой байба. Энэ мэтын үри доемхонь аалиханаар суглара-сугларһаар хэдэн арбаад мянган түхэриг боложо, колхозой мүнгэн зөөри суглуулгада хэлэшэгүй ехэ һаад түбэг ушаруулна.

Һүүлэй хоер-гурбан жэл соо Яруунын аймагай элдэб эмхи зургаанууд ба албан газарнууд колхозуудһаа эдеэ хоол ба адууһа мал абаһанайнгаа түлөө аяар 179.843 түхэриг ба энгэй хүнүүд 95.935 түхэригэй үридэ ороод байха

Тиихэдэ «Улаан Яруна» ба Исингын сомоной Ленинэй нэрэмжэтэ колхозуудай энэ тэрэ хүнһөө суглуулжа абаха мүнгэниинь 50—52 мянгаһаа үлүү түхэриг болобо. Мүнгэн зөөриие зүбөөр гаргашалхын хойноһоо АЗО-гэй зүгһөө хиналта шалгалта табидаггүй ушарһаа колхозууд гүрэнэйнгөө үмэнэ олон мянгаад түхэриг үритэһэн байха юм.

Зарим колхозуудай түрүүлэгшэнэр гээшэ колхознигуудай хамтын суглаание дабажа гараад, олоной зөөриие хуули бусаар гаргашалдаг зантай.

Жэшээнь, Үльдиргын сомоной Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой правлениин түрүүлэгшэ Цыдыпов ба счетовод Залхай Цыдыпов гэгшэд Чита городһоо нэгэ автомашина 74 мянган түхэригөөр худалдажа абаһан байгаа. Тэрэ хэрэгээр найдалтата ябаһан тус колхозой түрүүлэгшын орлогшо Дампилон үшөө 10.280 түхэриг «замай гаргаша» хэбэ. Иигэжэ хэдэн олон мянган түхэриг колхозой мүнгэ үреэд, худалдажа абаһан автомашинань хэндэшье хэрэггүй «зөөри» байһан хадаа, миин байдаг.

«Путь социализма» колхозой түрүүлэгшэ Цыбик Аюшеев мүн лэ колхознигуудай хамтын суглаанай зүбшөөрэлгүйгөөр 40 мянган түхэриг түлэжэ, эбдэрхэй машина абаад байна.

Эгэтын сомоной Сталинай нэрэмжэтэ артелиин правлениин түрүүлэгшэ Дондуков, счетовод Тыскеева гэгшэдэй адуу малайнгаа тоо бүридхэлые бусайдуулһан хадань, 1946 оной июлиин 1-дэ аяар 6 толгой бодо малынь дутаад байба. Яруунын аймагай зарим колхозуудта финансова заршамые бүдүүлигээр эбдэһэн ушар баримтанууд бии. Үльдиргын сомоной Молотовой нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ Банзарон ба счетовод Содномова гэгшэд байгша оной январиин нэгэнһээ хойшо июлиин 15 хүртэр гүрэнэй банкда мүнгэеэ огто оруулангүйгөөр, колхозойнгоо кассаар дамжуулан 157.670 түхэриг сэбэр мүнгэ гаргашалһан байха юм.

Сосново-Озерско сомсоведэй «Улаан Яруна» колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Цыдыпов болон счетовод Баторов гэгшэд 1946 оной түрүүшын хахад жэл соо колхозойнгоо элдэб гаргашада 187.898 түхэриг гаргашалха зуураа, тэрээнһээ нэгэшье түхэригынь банкда оруулаагүй байшоо. Тус колхоз үнгэрэгшэ жэлэй олзо хубаарилгаар колхознигуудта үгтэхэ ёһотой байһан 41571 түхэриг мүнгые мүнөө хүртэр түлөөдүй.

Энээн дээрэһээ хараад үзэхэдэ, колхозуудай правлени болбол тоосооной хэрэгые бусайдуулаад, тэрэниие тодорхойгоор хүтэлхэ гэжэ бүри оролдодоггүй байна. Тэрээнһээ боложо энэ мэтын хуули буса аашанууд гаража байна гээшэ. Тиихэдэ колхозуудай шалгалтын комиссинууд энэ жэлэй нюурта нэгэшье колхоздо шалгалта хээгүй байба.

К. НАТАНОВ—БМАССР-эй Минземэй инструктор-бухгалтер.

Нэмэлтэ түлбэри үгэнгүй һаатуулна

Табан жэлэй саада тээ, 1941 ондо, парти ба правительствын гаргаһан шиидхэбэриин ёһоор, колхозуудта ургаса дээшэлүүлһэн ба адуу малай ашаг шэмые ехээр абаһанай түлөө нэмэлтэ түлбэри үгтэхэ тухай хуули бэелүүлэгдэжэ захалаа бэлэй.

Теэд Баргажанай аймагай зарим колхозуудта энэ шухалын шухала хуулиие мүнөө хүртэр хүсэндэнь хүргэжэ шадаагүй. «Одоошье мүнөө жэлдэ, нэмэлтэ түлбэри үгэхэбди даа» гэжэ жэлэй эхиндэ һайрхаад, зарим артелиин хүтэлбэрилэгшэд удангүй тэрэниие мартадаг зантай.

Энэ хадаа олохон колхозуудта тоо бүридхэлэй хэрэг бусайданхай ба бригада, звенонуудай состав ходо һэлгэжэ байдаг дээрэһээ болоно.

Гэбэшье, зарим колхозуудта хэзээ үни үгтэхэ ёһотой нэмэлтэ түлбэриие үгэнгүй һаатуулжа байна. Жэшээнь, Сувинска сельсоведэй Ленинэй нэрэмжэтэ артелиин һаалишад Чупрова, Кальцина гэгшэд нэжээд хурьга абаха ёһотой байһан аад, тэрэниие үшөө абаадүй. Иимэ хойрог нобшоор байхадаа, малшадайнгаа урма зоригые яагаад бадаруулха бэлэй.

С. БАТОРОЕВ.

Парижска амгалан тайбанай конференци дээр

ПАРИЖ, августын 16. (ТАСС-эй тусхай корр). Гитлеровскэ Германиин союзнигууд байһан оронуудтай баталгадаха еһотой эб найрамдалай договорнуудай проектнуудые шэнжэлэн үзэхын тулада парижска конференцээр байгуулагдаһан комиссинууд өөрынгөө хүдэлмэриие мүнөө үглөөһөө эхилбэ.

Румынида хабаатай политическэ ба территориальна асуудалнууд тушаа комиссида

Румынида хабаатай политическэ ба территориальна асуудалнууд тушаа комиссиин заседание конференциин генеральна секретарь Фук Дюпарк гэгшэ нээбэ. Процедурын гуримаар ба секретариадаар августын 9-дэ тараажа эльгээгдэһэн комиссиин членүүдэй списогээр түрүүн барижа Фук Дюпарк гэгшэ США, Австрали, Белорусси, Франци, Великобритани, Индия, Новая-Зеландия, Чехословаки, Украина, СССР ба Южно-Африканска союзай түлөөлэгшэд тус комиссиин хүдэлмэридэ хабаадалсаха еһотой гэжэ соносхобо.

Энээн тушаа үгэ абаһан советскэ делегациин түлөөлэгшэ Вышинский иимэ мэдүүлгэ хэбэ:

«Энэ комиссиин хүдэлмэрые эхилхэһээ урда тэрэнэй состав тухай асуудалые тодорхойлхо шухала гэжэ советскэ делегаци тоолоно. Г-н Фук Дюпарк гэгшэ процедурын гуримуудай гурбадахи параграфаар түшэг бариһан байна. Эб найрамдалай договорнуудай проектнуудые бэлэдхэхэдэ Гадаадын Хэрэгүүдэй Министрнүүдэй Соведэй членүүд болохо гүрэнүүдтэй түлөөлэгшэд ба дайсан байһан оронуудтай дайлалдаһан гүрэнүүдтэй түлөөлэгшэд конференциин членүүдэй түлөөлэгшэд эб найрамдалай договорнуудай проектнууд тушаа комиссинуудай членүүд байха еһотой гэжэ параграф соо хэлэгдэнэ. Параграфай һүүлээ бэшэгдэһэн ба дайсан байһан гүрэнүүдтэй дайн сэрэгэй оршон байдалда ороһон оронууд хабаатай условинууд гансахан лэ комиссиин Гадаадын Хэрэгүүдэй Министрнүүдэй Соведэй членүүд бэшэ байһан членүүдтэ хабаадаха еһотой гэжэ тобшолол хэжэ болоmoор байна. Энэ текст үнэхөөрөө хадаа хүсэд тодо һонор бэшэ.

Советскэ делегаци болбол иимэ тайлбарилгые буруу гэжэ тоолоно. Хэрбээ энээниие зүбшөөхэ болоо һаа, эб найрамдалай договорнуудые бэлэдхэхэ хэрэгтэ хабаадалсаха талаар Берлинскэ конференцээр ба Гадаадын Хэрэгүүдэй Министрнүүдэй Московско зүблөөнөөр тогтоогдоһон гол принципүүдэй нэгэнь эбдэгдэн ушартай болоно. Италитай, Румынитай, Болгаритай, Венгритэй, Финляндитай эб найрамдалай договорые тогтоолго Гадаадын Хэрэгүүдэй Министрнүүдэй Соведэй удааралгүй ба шухала зорилго мүн болоно гэжэ Берлинскэ конференциин шиидхэбэринүүд соо хэлэгдэнхэй. Эб найрамдалай договорнуудые бэлэдхэхэ удхашанартай эдэ зорилгонуудые шиидхэлгэдэ дайсан гүрэнүүдтэ зорюулагдаһан капитуляциин условинуудта гараа табиһан гүрэнүүд энэ шиидхэбэринүүд соо саашаа хэлэгдэнэ. Иигэжэ тодо ба һонороор мэдүүлэгдэһэн байгаа.

Капитуляциин условинууд доро гараа табяагүй Францида Италитай эб найрамдалай хэрэгүүдые түбхинүүлхэ асуудалые хаража үзэхэдэ хүнгэлэлтэ үттэхэ еһотой гэжэ тэмдэглэһэн байгаа. Энэ хүнгэлэлгэ болбол дайсан байһан оронуудтай, капитуляциин условинууд доро гараа табиһан оронууд лэ эб найрамдалай договорнуудые бэлэдхэлгэдэ хабаадалсаха еһотой гэһэн гол принципые үшөө нэгэ дахин батална.

Энэ принцип болбол 1945 оной декабрьда болоһон Московско зүблөөнэй шиидхэбэринүүдэй үндэһэниинь болоһон байна Энэ шиидхэбэри соо эб найрамдалай договорнуудые бэлэдхэлгэдэ капитуляциин условинууд доро гараа табиһан гүрэнүүд гэхэ гү, али Финляндитай зохеогдохо еһотой договорые СССР ба Великобритани хоерой түлөөлэгшэд бэлэдхэхэ; Румынитай, Болгаритай, Венгритэй зохеогдохо еһотой договорые Великобританиин, США-гай, СССР-эй түлөөлэгшэд бэлэдхэхэ, Италитай баталагдаха еһотой договорые дээрэ дурсагдаһан гурбан гүрэнүүдэй ба үшөө Франциин түлөөлэгшэд бэлэдхэхэ еһотой гэжэ хэлэгдэһэн байна.

Хэрбээ энэ асуудалай газаа талые бэшэ, харин тэрэнэй гүнзэгы удхашанарые хаража үзэхэ болоо һаа тэрэнэй гол принципнүүдые хаража үзэхэ болоо һаг, энэ хэрэг тиимэ удхашанартай болоно. Дайсан байһан гүрэнтэй дайн сэрэг хэһэн гүрэн эб найрамдалай договорые бэлэдхэлгэдэ хабаадалсаха еһотой гэжэ энэ принцип хэлэнэ.

Процедурын гуримуудай пунктын редакци комиссида хабаадагшадай составые тодо бэшээр тайлбарилна. «Урдада дайсан байһан гүрэнүүдтэй дайн сэрэгэй оршон байдал соо байгаа» гэһэн эдэ үгэнүүд хоер дахин дабтагдаха еһотой байһан аад, эндэ гансахан дахижа хэлэгдэһэн байна. Процедурын гуримуудай энэ ушарые ондоогоор тайлбарилха болоо һаа, эб найрамдалай договорые бэлэдхэхэ талаар хүдэлмэриие эмхидхэлэй үндэһые таһалдуулха байгааби. Энэ эмхидхэлэй үндэһэ һуурияа юуб гэхэдэ, эб найрамдалай договорнуудай проектнүүдые бэлэдхэхэ хэрэгтэ дайсан байһан гүрэнүүдтэй дайн сэрэг хэһэн оронууд хабаадалсаха еһотой. Энэ комиссида Франциин хабаадалсалга тухай дабтажа хэлэхэ болоо һаа, Франци болбол Румынитай дайн сэрэг ябуулаагүй байһан дээрэһээ энэ комиссиин хүдэлмэридэ хабаадалсаха еһогүй байгаа. Гэбэшье, Гадаадын Хэрэгүүдэй Министрнүүдэй Соведтэ Францида хэгдэһэн тусгаар хүнгэлэлтэ эндэшье байха адляар хэргэтэй еһотой, гэжэ Советскэ Союз тоолоно. Франци болбол Гадаадын Хэрэгүүдэй Министрнүүдэй Соведтэ хабаадалсаһан еһоороо Румынитай балканска бусад оронуудтай договорнуудые баталха ябадалда хабаадалсажа шадаха байна гэжэ Советскэ делегаци тоолобо.

Франциин түлөөлэгшэ конференциин бүхы членүүдтэ адляар процедурын гуримаар хараалагдаһан эһоороо комиссида соносхогдожо хабадахаа байтагай. Румынитай баталагдаха еһотой эб найрамдалай договорой проектые зүбшэн хэлсэлгэдэ сэрэг үргэлжэ хабаадалсажа шадаха гэһэн энэ асуудалые тодо һонор болгохын тулада энээние хоер удхатаар ойлгохогүйн тулада хэлэхэ ушартай болоно. Хэды тиигэбэшье, дээрэ дурсагдаһан шалтагаануудаар голосованида Франциин хабаадалсаха ябадалые зүбшөөнэ.

Франциин голосованида хабаадалсаха үедэ гаража магад эллэб тааламжагүй ябадалнуудые уридшалан зайсуулхын тулада иимэ мэдүүлгэ хэхые советскэ правительство советскэ делегацида даалгаһан байна. Юуб гэхэдэ, һайшаан дурадхаал хадаа процедурын гуримуудаар тогтоогдоһон тусгаар хэмжээнэй дуунуудые суглуулжа шадаад байгаа һаа лэ бүрин эрхэтэй гэжэ тоологдохо байна».

Өөрынгөө энэ мэдүүлгые Вышинскиин соносуожо дүүргээд байхада Ново-Зеландиин түлөөлэгшэ Джордан гэгшэ үгэ эрэбэ. Конференцидэ хабаадагша энэ хүн конференци дээрэ юу боложо байһан тухай һонирходоггүй байһан мэдээтэй болобо. Французска нэгэ газета дээрэ конференциин пленарна заседанида Джорданиие унтажа байһан зураг гаргаһан байба. Гэбэшье мүнөө Джордан гэгшэ ехэ эдибхи гаргажа сэдьхэлээ хүдэлһэн янзатай хиитэй хүн шэнгеэр үгэ хэлэбэ. Энэ конференциин хүдэлмэри ямар тала тээшээ татанаб, конференци дээрэ Вышинскиин хэлэһэн үгэ намда тааранагүй гэхэ мэтээр мэдүүлбэ. Джордан гэгшэ энэ комисси болбол минии һанамжаар энэ столой саада тээ һууха тухай асуудалые шиидхэхэ эрхэгүй гэжэ баталан хэлэхэ зуураа түрүүлэгшые ба вице-түрүүлэгшые дары һунгахын эрилтэ хэбэ. Ново-Зеландска түлөөлэгшэ өөрынгөө шашаг үгэ соо Вышинский ба конференциие нээһэн Фук Дюпарк гэгшэдтэ харша халдалга гаргаба. Джорданай үгые французска баород хэлэн дээрэ оршуулһан оршуулагшад дээрэ дурсагдаһан харша халдалгануудые далдалан гойрожо гараһан байнад. Вышинскиин мэдүүлгэ комиссяар хубилгагдажа шадагдахагүй гуримуудые дайрана гэжэ Великобританиин делегаци зааба.

Вышинский болбол Румыни тушаа комиссиин членүүд тухай асуудалые саг болзор соонь хэлэгдэхэ еһотой газартань табяаб гэжэ тоолоһон дээрэһээ хоердохео үгэ хэлэхэ баатай болобоб хэлэхэ баатай болобоб гэбэ. «Комисси өөрынгөө сэхэ хүдэлмэридэ дамжан орохо еһотой гэжэ бидэнэртэ эндэ хэлэгдэнэ. Энэ тон зүб. Теэд хүдэлмэридэ дамжан орохын тулада хамагай түрүүн комиссиин составые тодорхойлон тогтоохо хэрэгтэй. Эдэ бүхэниие хүдэлмэриин һүүлдэ бэшэ, харин эхиндэ хэхэ шухала. Комиссиин хүдэлмэриие эхилһэнэйгээ һүүлээр комиссиин составые тодорхойлон тогтоохо гээшэ гайхалтай арга байна. Минии үгые иимэ хатуугаар буруушаадаг сухалтай хүнүүд, хожом болоходо, советскэ делегаци хүдэлмэриин эхиндэ өөрынгөө мэдүүлгые хэнгүйгөөр, юундэ һүүлдэ хүртэр мэдүүлгэеэ хүлеэн хадагална гээшэб гэжэ хэлэхэ байһандань би һэжэглэнэгүйб.

«Советскэ делегаци болбол процедурын гуримуудта ямаршье заһабари оруулхые дурадханагүй; харин тэрэ болбол эдэ гуримуудай гурбадахи статьяе тусгаарлан тайлбарилхые дурадхана. Хэрбээ хэн нэгэн иимэ тайлбарилгые зүбшөөгөөгүй һаа, тус асуудалые конференциин пленум дээрэ табижа шадахаар байна. Советскэ делегаци иимэ мэдүүлгые хэхэ шухала гэжэ тоолоод, тэрэ мэдүүлгые дахин дабтаха ба ямаршье ондоо газарта хэхэ эрхые өөртөө үлээнэ.

Вышинский болбол августын 9-дэ секретаряар тараан үгтэһэн документ тухай дабтажа хэлэхэ зуураа, комиссиин членүүдэй списогэй проект мүн болохо энэ документые зүблэн хэлсэхэ еһотойбди гэжэ зааба. Эсэстэ Вышинский иигэжэ мэдүүлбэ: «Энэ конфернециин түргөөр дүүрэхын түлөө бидэнһээ үлүүгээр эрмэлзэгшэ хүн гэжэ эндэ байхагүй. Советскэ делегациин түрүү Молотов үсэгэлдэр тодо һонороор энээн тухай мэдүүлээ һэн. Гэбэшье, хиирхэһэн делегадуудай хардалгынгаа үгэнүүдээр бидэнэрые айлгаха гэдэг ябадал дэмы ба хооһон хэрэг мүн гээшэ. Хиирхэһэн хүнүүдтэ манай эрхэ ба хэрэгсэлнүүдтэ дуратай байна гү, али дурагүй гү хамаагүй, бидэнэр өөһэдынгөө эрхэ ба хэрэгсэлнүүдые хамгаалхабди».

Тэрэнэй һүүлээр түрүүлэгшые ба вице түрүүлэгшые һунгалтада комисси оробо. Түрүүлэгшээр Мануильский (Украина) нэгэн дуугаар һунгагдаба, вице-түрүүлэгшээр Хандажи Ахужа (Индия) гэгшэ һунгагдаба.

Финляндида хабаатай политическэ ба территориальна асуудалнууд тушаа комиссида

Финляндида хабаатай политическэ ба территориальна асуудалнууд тушаа комиссиин заседани нээхэ зуураа конференциин генеральна секретарь Фук Дюпарк гэгшэ процедурын гуримууд ба секретаряадаар августын 9-дэ тараан эльгээгдэһэн документын еһоор тус комиссиин хүдэлмэридэ США, Австрали, Белорусси, Канада, Франци, Великобритани, Греци, Инди, Ново-Зеланди Чехословаки Украина, СССР ба Южно-Африканска союзай түлөөлэгшэд хабаадалсаха еһотой гэбэ. Намда абтагдаһан мэдээнүүдэй еһоор советскэ делегаци комиссиин состав тушаа мэдүүлгэ хэхэ хүсэлтэй байна.

Комиссиин түрүүлэгшээр Австралиин түлөөлэгшэ Ходсон гэгшэ нэгэн дуугаар һунгагдаба. Тэрэшэлэн Великобританиин түлөөлэгшэдэ вицэ-түрүүлэгшын тушаалые үгэхэ гэжэ нэгэн дуугаар шиидхэгдэбэ. Вице-түрүүлэгшын ба элидхэлшын кандидатурануудые Чехословакиин ба Великобританиин түлөөлэгшэд тодорхойлхо еһотой.

Тэрэнэй һүүлээр Советскэ делегациин түлөөлэгшэ К. Новиков гэгшэдэ үгэ үгтэбэ. Румынидэ хабаатай политическэ ба территориальна асуудалнууд тушаа комиссида СССР-эй делегациин түлөөлэгшэ Вышинскиин хэһэн мэдүүлгэ заседани дээрэ байгшадай олонхидонь элитэ байна гэжэ тэрэ хэлэбэ.

Вышинскиин хэлэһэн шалтагаанууд мэтэ адли шалтагаанууд дээрэһээ советскэ делегаци болбол США ба Франциин голосованида хабаадалсаха ябадалые зүбшөөхэ аргагүй гэжэ тоолоно. Юуб гэхэдэ эдэ гүрэнүүд Финляндитай дайн сэрэг хээгүй һэн гэжэ Новиков хэлэбэ.

Финляндитай баталагдаха еһотой эб найрамдалай договорой проектые бэлэдхэлгэдэ США ба Франциин түлөөлэгшэд хабаадалсаагүй һэн гэжэ Новиков һануулба.

Советскэ делегациин түлөөлэгшын дурадхаһан гуримые һайшаанагүйбди гэжэ Великобританиин, Ново-Зеландиин ба Франциин түлөөлэгшэд мэдүүлбэ.

Эсэстэ комиссиин түрүүлэгшэ Ходсон гэгшэ советскэ делегациин мэдүүлгэ протокол соо бэшэгдэхэ, тэд энэ асуудалые комиссида хабаадагшадта ушарха байһан тулада дүүрэ гэжэ тоолоноб гэжэ мэдүүлбэ.

* * *

ПАРИЖ, августын 16. (ТАСС-эй тусхай корр.). Эб найрамдалай договорнуудай проектнүүдые шэнжэлэн үзэхын тулада парижска конференцээр байгуулагдаһан комиссинууд мүнөөдэр обедэй һүүлээр хүдэлмэреэ үргэлжэлүүлбэ.

Италида хабаатай политическэ ба территориальна асуудалнууд тушаа комиссида

Италида хабаадаха политическэ ба территориальна асуудалнууд тушаа комисси болбол тус комиссиин элидхэлшээр шэнэ зелландска делегациин түлөөлэгшые һунгаһан байна.

Удаа тээнь комисси болбол комиссинуудай хоорондо эб найрамдалай договорой статьянуудые хубаажа абалгые хаража үзэһэн байна. Энэ хубаарилгань конференциин пленумээр баталагдаха еһотой юм. Комиссиин түрүүлэгшэ хадаа удаадахи заседани дээрэ эб найрамдалай договорой статьянуудые бүлэг-бүлэгөөрынь хаража эхилхэ гэжэ дурадхаба. Тиихэ зуураа договорой преамбулые (оршолынь) хаража үзэлгые хойшолуулха ба түрүүшын бүлэгһөө эхилхэ гэһэн дурадхал оруулба. Дам саашаа түрүүлэгшэ болбол итальянска делегаци эб найрамдалай договорой проект тухай өөһэдынгөө һанамжануудые бэшэгээр оруулха зэргэтэй гэжэ дурадхаад, өөһэдынгөө дурадхалнуудые арга шадал байбал мүн лэ бэшэгээр оруулжа байхыень бүхы делегацинуудта һайшаан дурадхаба. Договорой оршолые хаража үзэлгые хойшолуулха гэһэн дурадхалые Советскэ делегациин түлөөлэгшэ Вышинский арсаһан байна, тэрэнэй һүүлээр комиссиин түрүүлэгшэ өөрынгөө дурадхалые бусаажа абаа.

Балканы ба Финлянди тушаа экономическа комиссида

Энэ комиссиин түрүүлэгшээр чехословацка делегациин түлөөлэгшэ нэгэн дуугаар һунгагдаһан байгаа: вице-түрүүлэгшээр Австралиин түлөөлэгшэ һунгагдаба; Австралийска делегаци хадаа вице-түрүүлэгшын кандидатурые тодорхойлон олохо эрхэтэй байһан зандаа үлэбэ. Комиссиин элидхэлшээр Советскэ делегациин түлөөлэгшэ Геращенко гэгшэ мүн лэ нэгэн дуугаар һунгагдаа.

Комиссиин заседани дээрэ үгэ хэлэһэн СССР-эй делегат Гусев гэгшэ Румынитай, Болгаритай, Венгритэй болон Финляндитай дайнай байдалтай байһан тэдэ оронууд комиссиин членүүд болбо гээшэ, тэдэнэр хадаа, Министрнүүдэй Соведээр табигдаһан эб найрамдалай договорнуудай проектнүүдэй оршол соо нэрлэгдэһэн байна гэжэ советскэ делегациин үмэнэһөө хэлэһэн байха юм. Экономическа комиссиин членүүдэй списогые бэшэжэ секретариадай табиһан проект тухай хэлэхэ юм болоо һаа, Советскэ делегаци болбол Министрнүүдэй Соведэй хүдэлмэридэ ямараар хабаадалсаһан тэрээн шэнгеэр комиссиин хүдэлмэридэ Франциин хабаадалсахые буруушаанагүй гэбэ.

Советскэ делегациин энэ мэдүүлгэ хадаа комиссиин заседаниин протокол соо оруулагдаа.

Сэрэгэй комиссида

Сэрэгэй комиссиин эмхидхэлэй заседани дээрэ Великобритани болбол комиссиин түрүүлэгшын тушаалда Польшын түлөөлэгшые оруулхаар дэбжүүлһэн байна. Энэ дурадхалые буруушааажа, Бельгиин делегат үгэ хэлэбэ. Тэрэ хадаа түрүүлэгшые нюуса голосованяар һунгаха һэмди гэһэн байха юм. Польшын түлөөлэгшын кандидатурые Югославиин делегат дэмжэн дүнгэлсэбэ.

Зүбшэн хэлсэһэнэй һүүлээр, Польшын түлөөлэгшэ Мариан Нашковский гэгшэ комиссиин түрүүлэгшын тушаалда нэгэн дуугаар һунгагдаһан байгаа.

Комиссиин вице-түрүүлэгшээр Хитадай түлөөлэгшэ Фу ... мүн лэ нэгэн дуугаар һунг... байха юм.

Өөһэдынгөө кандидадуудые жүүлхэ ябадалһаа хэдэ хэл... гацинуудай арсаһан ушарһаа хэлшые томилолго удаадаха... дани болтор хойшолуулһан

Редакционно-юридическэ комиссида

Редакционно-юридическэ комиссиин эмхидхэлэй заседани дээрэ Канадын түлөөлэгшэ Клакотон гэгшэ нэгэн дуугаар һунгагдаба. Тэрэнэй кандидатурые украинска делегаци дурадхаһан байха юм.

Британска делегациин ... лаар вице түрүүлэгшын ... Белорусиин түлөөлэгшэ Яшу... шэ мүн лэ нэгэн дуугаар ... даһан байгаа. Тэндэ элид... Голландиин түлөөлэгшэ ... гэгшэ һунгагдаа.

Августын 17-ой пленарна заседани

ПАРИЖ, августын 17. (ТАСС-эй тусхай корр.) Мүнөөдэр Парижска Амгалан тайбанай пленарна заседани дээрэ итало-австрийска чилэ тухай асуудал тушаа Австриин правительствын һанал бодолые хэлэхын тулада; австрийска делегациие конференцидэ урижа ерүүлхэ тухай асуудал табигдаһан байгаа. Энэ асуудалые Великобританиин делегат Александер хэзээ үни табиһан юм. Тэрэнэй һүлээр иимэ ямаршье үндэһэ баримтагүй ... рэ Александерай хэлэһэниие дабтажа шахуу Парижда австрийска түлөөлэгшын ... тэмдэг Конференциин ч... тараагдажа үгтөө һэн. Тиимэ... холоороо Австриие урижа ... тухай асуудал конференци дахяад гараһан байха юм.

Макнейлын хэлэһэн үгэ

Великобританиин түлөөлэгшэ Макнейл гэгшэ Австриин гуйлтые Австри, Итали дэмжэһэн байна. Австри Итали хоер өөһэд хоорондоо дайлалдаагүй харин Германиин талада дайнда оролсожо нүхэсэһэн ушарые хэрэгсээнгүйгөөр Макнейл болбол Австри гээшэ Италитай эб найрамдалай договор хэхые ехээр хүсэжэ байна гээ мэдүүлбэ.

Макнейлын үгэ хэлэһэнэй һүүлээр, Советскэ делегациин түлөөлэгшэ Вышинскидэ үгэ үгтэһэн байна. Хурса ба тобгой үгэнүүдые хэлэуэдээ; Вышинский болбол Макнейлын мэдүүлһэн баримтануудай гэршэгүй байһые тодорхойлон харуулаад австриин делегациие конференци дээрэ ерүүлхын тулада ямаршье баримта байхагүй гэжэ ... Советскэ делегациин һанал... лые тодорхойлон хэлэһэн ба...

Вышинскиин һүүлээр авс... зууршалгые дэмжэжэ ... Штадуудай, Франциин, К... Великобританиин түлөөлэгш... хэлэбэ. Югославска делегат Австриие урижа гээшые бур... жа үгэ хэлэһэн байгаа.

Түрүүлэгшэ болбол бр... дурадхалые голосовани дээр... ба. Нэрыень дуудажа голос... хэхэдэнь энэ дурадхалые 15 ... һайшаажа; 6 голос буруу... юрын олонхиин дуугаар ба... абаһан байна.

Иранай делегациие конференци дээрэ урижа ерүүлхэ тухай

Дам саашаа конференци болбол Иранай делегациие конференци дээрэ урижа ерүүлхэ тухай асуудалые хаража үзэһэн байна. Энээн тушаа Иранай правительствоһаа ушар шалтагаанаа хэлэһэн зууршалга хэһэн байна.

Энэ зууршалгые дэмжэжэ үгэ хэлэхэдээ Советскэ делегациин түлөөлэгшэ Вышинский болбол бүри 1946 оной июлиин 4 дэ Иранска правительство амгалан тайбанай конференциин хүдэлмэридэ хабаадалсаха эрхэгэй байнабди гэжэ табан агуу ехэ державануудай элшэн сайдуудта хандаһан юм гэжэ һануулба. Июлиин 25-да мүн энэ гуйлтаяа дабтаһан байгаа. Эсэсээ, августын 10-да конференциин генеральна секретарьта мүн лэ тиимэрхүү бэшэг эльгээгдэбэ.

Советскэ делегаци болбол Ир... правительствын хандалгые үндэһэ баримтатай, зүб ба ... гэжэ тоолоно гээд Вышинский ... Иранска правительство ... Союзна державануудай уриг... дал аляар, энэ конференцидэ ... даха эрхэтэй гэжэ Вышинский дэглэнэ.

Удаатээнь үгэ хэлэһэн Хи... ба Холбоото Штадуудай тү... шэд Советскэ делегациин ду... лые дэмжэһэн байна.

Советскэ делегациин дур... нэгэн дуугаар абтаба. Иранай ... легаци хадаа Албани Мексика ... ба болон Египидэй делега... уригдаһандал адляар урагдах...

Харюусалгата редактор
Ц. Д. ДАМДИНЖАП...

РЕДАКЦИИН АДРЕС: г. Улан-Удэ, ул. Ленина 26. (ТЕЛЕГРАФНА АДРЕС. Улан-Удэ. Үнэн). ТЕЛЕФОНУУД: ответ. редактора—23. АТС—1-80; зам. редактора—23; ответ секретаря—3-23; отделов: партийной и комсомольской ... сельского хозяйства—3-23 (2 зв): культуры и быта, промышленности и транспорта—4-52; писем трудящихся, внутренней информации и переводов—4-52 (2 зв.); об'явлений—2-64 (2 зв.)

Н—00681. Типография Государственного газетного издательства при Совете Министров БМАССР. Тираж 10.000